

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Bakalářská práce

Správní činnosti na úseku evidence obyvatel

Petra Leitnerová

© 2023 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Petra Leitnerová

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Litoměřice

Název práce

Správní činnosti na úseku evidence obyvatel

Název anglicky

Administrative activities at a Department of civil registration

Cíle práce

Cílem práce je zjistit, zda právní úprava na úseku evidence obyvatel dle zákona č. 133/2000 Sb. je dostačující podle současných požadavků. V případě zjištěných nedostatků navrhnout řešení.

Metodika

Teoretická část se bude věnovat analýze právních předpisů a odborné literatury upravující správní činnosti na úseku evidence obyvatel. Na základě vyhodnocení poznatků z teoretické části práce bude zvolena vhodná metoda pro vypracování praktické části práce. V závěru budou navrženy možnosti řešení vedoucí k odstranění zjištěných nedostatků.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

Bydliště, doručování, evidence obyvatel, městský úřad, občanská práva a povinnosti, ohlašovna, správní řízení, trvalý pobyt

Doporučené zdroje informací

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka et al. Dějiny správy v českých zemích : od počátků státu po současnost. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. 568 s., [38] s. map. ISBN 80- 7106-709-1.
JUDr. Eva Šromová, Správní řízení od A do Z, nakl. ANAG, ISBN: 978-80-7554-259-5
LANGER, L., 1907. Domovské právo. Populární výklad. Praha. nakl. B.Kočí
PETRÁŇ, J. – PETRÁŇOVÁ, L. *Dějiny českého venkova v příběhu Ouběnic*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2011. ISBN 978-80-7422-123-1.
PIKOLA, P. – ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA. *Správní řád pro posluchače ČZU*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2010. ISBN 978-80-213-2122-9.
Vladimír Sládeček, Olga Pouperová a kolektiv, Správní právo – zvláštní část – 3. aktualizované vydání, nakl. Leges, ISBN:978-80-7502-613-2

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

JUDr. Daniela Světlíková

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 9. 6. 2022

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 16. 11. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 10. 02. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Správní činnosti na úseku evidence obyvatel" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 13.03.2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala JUDr. Daniele Světlíkové za odbornou pomoc, cenné rady a připomínky při tvorbě bakalářské práce. Dále děkuji své rodině za podporu v průběhu celého studia.

Správní činnosti na úseku evidence obyvatel

Abstrakt

Tato bakalářská práce se věnuje problematice přeneseného výkonu státní správy na úseku evidence obyvatel dle zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů, především na ohlašovnách.

V teoretické části je krátce nahlédnuto do historie vzniku domovského práva a následně jsou popsány činnosti dle zákona o evidenci obyvatel v návaznosti na další související právní předpisy. V práci je stručně popsána problematika základních registrů, které ohlašovny při své činnosti často používají. Dále je též vysvětlen rozdíl mezi pojmy „Trvalý pobyt“ a „Bydliště“, neboť tyto jsou veřejností často zaměňovány. Následně je popsán postup při doručování ve správním řízení a některá práva a povinnosti plynoucí z trvalého pobytu.

V praktické části jsou rozebrány zkušenosti z praxe na ohlašovně Městského úřadu Bystřice. Práce je zaměřena na problematiku místa trvalého pobytu, důvodů pro zrušení tohoto občanem zvoleného údaje, jehož důsledkem je získání úřední adresy = údaj o místu trvalého pobytu na ohlašovně. Popisuje také s tímto mnohdy související problémy při výkonu svěřené agendy. U občanů s trvalým pobytem na ohlašovně města Bystřice je provedena analýza způsobů doručování úřední korespondence a také plnění povinnosti platit místní poplatky za odpady. V návaznosti na doručování jsou u některých správních úkonů vyčísleny náklady na zasílání písemností prostřednictvím České pošty.

Zpracované údaje pochází z výzkumu podkladů získaných z databázi Městského úřadu Bystřice.

Pro širší pohled na problematiku byli osloveni úředníci různých pozic a úřadů, se kterými byl proveden polostrukturovaný rozhovor.

V závěru jsou, na základě zjištěných nedostatků, uvedeny návrhy na možné změny právní úpravy.

Klíčová slova: bydliště, doručování, evidence obyvatel, městský úřad, občanská práva a povinnosti, ohlašovna, správní řízení, trvalý pobyt

Administrative activity at a Department of civil registration

Abstract

This bachelor's thesis deals with the issue of the transferred performance of the state administration in the area of population registration according to Act No. 133/2000 Coll., on the registration of residents and birth numbers and on the changes of some laws, especially on reporting offices.

In the theoretical part, there is a brief insight into the history of the origin of home ownership, and then the activities according to the Act on the Registration of Residents are described in connection with other related legal regulations. The work briefly describes the issue of basic registers that reporting agencies often use in their activities. Furthermore, the difference between the terms "Permanent residence" and "Residence" is explained, as these terms are often confused by the public. Subsequently, the procedure for delivery in administrative proceedings and some rights and obligations arising from permanent residence are described.

In the practical part, experiences from practice at the reporting office of the Bystřice Municipal Office are analyzed. The work is focused on the issue of the place of permanent residence, the reasons for canceling of this information if chosen by the citizen, the consequence of which is obtaining an official address = information about the place of permanent residence at the registration office. It also describes the often related problems when carrying out the assigned agenda. At citizens with permanent residence at the reporting office of the city of Bystřice, an analysis of the methods of delivery of official correspondence and also the fulfillment of the obligation to pay the local fee for waste is carried out. Following the delivery, the costs of sending documents via Czech Post are calculated for some administrative actions.

The processed data comes from the research of documents obtained from the databases of the Bystřice Municipal Office.

For a broader view of the issue, officials of various positions and offices were approached, with whom a semi-structured interview was conducted.

In the conclusion, based on the identified shortcomings, proposals for possible changes to the legislation are presented.

Keywords: administrative procedure, civil rights and obligations, delivery, municipal office, permanent residence, register of residents, reporting office, residence

Obsah

1	Úvod	12
2	Cíl práce a metodika	13
2.1	Cíl práce	13
2.2	Metodika.....	13
3	Teoretická východiska	15
3.1	Historie od soupisů k evidenci obyvatel	16
3.1.1	Domovské právo	17
3.1.2	Domovský list.....	20
3.2	Evidence obyvatel dle současné právní úpravy.....	20
3.2.1	Základní registry	21
3.2.2	Evidence obyvatel v samostatné a přenesené působnosti.....	23
3.2.3	Trvalý pobyt vs. bydliště	24
3.2.4	Pobyt cizinců	26
3.2.5	Správní činnosti na úseku evidence obyvatel	27
3.2.6	Doručování ve správním řízení.....	37
3.2.7	Práva a povinnosti vázané na trvalý pobyt	38
4	Vlastní práce	40
4.1	Město Bystřice.....	40
4.1.1	Evidence obyvatel ve správě města Bystřice	42
4.1.2	Činnosti prováděné ve správě města Bystřice, dle zákona o evidenci obyvatel	46
4.1.3	Doručování písemností	60
4.1.4	Vazba trvalého pobytu na některé další právní předpisy	62
4.2	Řízené rozhovory s úředníky.....	64
4.2.1	Řízené rozhovory	64
4.2.2	Analýza odpovědí	71
5	Výsledky a diskuse	73
5.1	Výsledky z praxe – doporučení k vybraným zjištěním	73
5.1.1	Evidence obyvatel.....	73
5.1.2	Trvalý pobyt vs. bydliště	76

6	Závěr.....	77
7	Seznam použitých zdrojů.....	80
8	Seznam obrázků, tabulek a grafů	82
9	Seznam použitých zkratek	83
	Přílohy.....	84

1 Úvod

Evidence obyvatel je jednou z důležitých správních činností veřejné správy. Je součástí vnitřní správy, která je upravena normami správního práva. Evidence obyvatel patří, společně s matrikami, jménem a příjmením, občanskými průkazy, cestovními doklady, pobytem cizinců apod., do úseku zabezpečení osobního stavu obyvatelstva. Je důležitým přehledem pro správu veřejných záležitostí ve státě.

Evidence občanů České republiky je upravena zákonem č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech. Tento zákon je stěžejní právní úpravou pro tuto bakalářskou práci. Evidenci cizinců upravuje zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a zákon č. 325/1999 Sb., o azylu. Cizinci jsou v této práci krátce zmíněni z toho důvodu, že jsou o nich vedeny údaje v základních registrech.

Občan České republiky má zákonem danou povinnost zvolit si místo trvalého pobytu. Na tomto místě však nemá povinnost se zdržovat. Přestože dle zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, místo trvalého pobytu nezakládá žádná práva k nemovitosti a je pouze evidenčním údajem, má právě údaj o trvalém pobytu značný význam pro řadu veřejnoprávních vztahů, práv a povinností občana, např. při určování místní příslušnosti správních úřadů, soudů a jiných veřejných institucí, ve věcech volebního práva či doručování. Komplikace nastávají pak ve chvíli, kdy se občan domáhá svých práv, je po něm požadováno plnění povinností vázaných na trvalý pobyt nebo při správních činnostech orgánů veřejné správy. Nejčastěji tyto problémy nastávají u občanů s místem trvalého pobytu na ohlašovně, tzv. „úřední adresou“.

Úřední adresu trvalého pobytu v sídle ohlašovny dnes již nemají jen skuteční bezdomovci. Rušení trvalého pobytu je stále rostoucím fenoménem. Občané se tímto postupem často pokoušejí vyhnout exekucím či jiným povinnostem. Stávají se tak pro mnohé úřady nedohledatelnými.

Toto téma bylo zvoleno s ohledem k tomu, že autorka je úředníkem Městského úřadu Bystřice, kde zpracovává agendu evidence obyvatel, matrik a pohledávek. Může tak vnést do své bakalářské práce cenné poznatky z odborné praxe.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je zhodnotit současnou právní úpravu zákona 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel. Popsat postupy ohlašoven dle této právní úpravy. Objasnit rozdíl mezi trvalým pobytem a bydlištěm a popsat problematiku institutu úřední adresy a s tím související komplikace při výkonu státní správy. Na základě zjištěných nedostatků navrhnout možnosti řešení.

2.2 Metodika

Tato bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou.

V teoretické části bude čerpáno z odborné literatury publikované knižně i elektronicky a z právních předpisů České republiky. V rámci této části bude krátce popsána historie domovského práva a následně rozebrány zákony, související s pobytem v České republice. Práce bude popisovat především trvalý pobyt občanů České republiky na základě zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech. Tento statut trvalého pobytu bude porovnán se statutem bydliště podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník a specifikován nesoulad mezi nimi v souvislosti dalších právních předpisů. Zmíněna budou i některá ustanovení zákonů č. 500/2004 Sb., správní řád a č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, která souvisejí s agendou ohlašoven. Z odborné literatury budou použity především publikace autorů Sládeček, Pouperová, Madleňáková a kol. – Správní právo, zvláštní část (vybrané kapitoly), 3. aktualizované vydání a publikace Evy Šromové – Správní řízení od A do Z, 3. aktualizované vydání. Ve stručnosti bude vylíčeno využití základních registrů v agendě evidence obyvatel.

V praktické části bude provedena specifikace dílčích činností na ohlašovně Městského úřadu Bystřice (obce I. stupně, územně spadající do okresu Benešov). Postupně, dle zákona o evidenci obyvatel, budou popsány jednotlivé úkony prováděné v praxi této ohlašovny, přičemž bude poukázáno na dílčí nedostatky. Dále bude vyčíslena četnost jednotlivých správních úkonů. S ohledem na cíl práce budou podrobněji specifikovány úkony přihlášení a zrušení trvalého pobytu, okolnosti pro podání návrhů na zrušení trvalého pobytu, počty

úředních adres a vztah osob s úřední adresou k plnění zákonných povinností, konkrétně vyzvedávání si oznámení o uložení zásilky na ohlašovně a placení místního poplatku za obecní systém odpadového hospodářství. V souvislosti se správními poplatky v agendě evidence obyvatel bude porovnána jejich výše s náklady na doručování prostřednictvím České pošty.

Součástí praktické části bude polostrukturovaný rozhovor s úředníky okolních úřadů, nejen z ohlašoven, ale spravujícími i jiné agendy. Otázky budou zaměřeny především na rušení údaje o místě trvalého pobytu, úřední adresy a názor na právní úpravu zákona o evidenci obyvatel.

K vyhodnocení závěru této práce bude aplikována metoda komparace teoretické a praktické části.

3 Teoretická východiska

Evidence obyvatel je souborem údajů o osobách se vztahem k území státu. Informace v ní jsou nezbytným údajem pro správu věcí veřejných. Pokusy o soupisy obyvatel se uskutečnily již ve středověku. Uskutečňovaly se pro vojenské a daňové účely a zpočátku zahrnovaly jen část populace. První skutečné pokusy o evidenci obyvatel na našem území jsou datovány k 18. století, kdy byl vydán patent císařovnou Marií Terezií o každoročním sčítání lidu. Právní úprava se v průběhu dějin upravovala dle stávajících potřeb až k evidenci obyvatel v dnešní podobě.

V dnešní době je evidence obyvatel registrem údajů o občanech České republiky, případně o cizincích, kteří mají vazbu na státní občany ČR. Je důležitým informačním systémem pro chod státu, státní správy, soudnictví apod. Občana provází od jeho narození. Do tohoto systému je občan České republiky registrovaný přes jméno a příjmení, datum a místo narození, čímž získává rodné číslo. Oprávněné úřady si pak mohou dohledat informace vztahující se k jeho osobě. Bez zaevidování do systému evidence obyvatel občan pro státní orgány neexistuje. Správcem informačního systému je Ministerstvo vnitra.

Správní činnost na úseku evidence obyvatel je upravena především zákonem č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech, vyhláškou č. 296/2004 Sb., kterou se provádí zákon o evidenci obyvatel. V případě správních řízení se pak správní orgány řídí zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, pokud zvláštní zákon nestanoví jiný postup, zákonem č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, případně dalšími souvisejícími právními předpisy.

K nejčastějším správním činnostem na úseku evidence obyvatel pak náleží úkony spojené s trvalým pobytem, jako je přihlášení k trvalému pobytu či zrušení trvalého pobytu. Současná právní úprava umožňuje mít pouze jedno místo trvalého pobytu, a to v objektu, který je označen číslem popisným nebo evidenčním a je určen k bydlení, ubytování nebo k individuální rekreaci. Adresa trvalého pobytu, kterou si občan zvolí, je vedena v základním registru obyvatel ve formě referenční vazby. Je údajem evidenčním, důležitým pro úřední účely, který má občan zapsán v občanském průkazu, kterým prokazuje svou totožnost. Tato adresa se však v dnešní době nemusí shodovat s místem, kde se občan skutečně zdržuje, tedy s bydlištěm, o kterém mluví zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník „*Člověk má bydliště v místě, kde se zdržuje s úmyslem žít tam s výhradou změny okolností*

*trvale*¹. Tato skutečnost se pak stává problémem v úředních záležitostech. Například při doručování písemností, využívání práv a plnění povinností spojených s údajem o trvalém pobytu. Nejvíce je to patrné u osob s úředně zrušeným trvalým pobytem. Ve správním řízení je občanu zrušen dosavadní údaj o trvalém pobytu a jeho novým údajem o trvalém pobytu je pak sídlo ohlašovny. Tato adresa však nemá nic společného se skutečným pobytem. Především těmto občanům se pak nedaří doručovat písemnosti a mnohdy se tak vyhýbají plnění svých zákonných povinností, neboť jsou pro úřady obtížně dohledatelní.

3.1 Historie od soupisů k evidenci obyvatel

Sčítání lidu se řadí k nejstarším statistickým akcím. Na našem území se sčítání vybraných skupin obyvatelstva uskutečnilo již ve středověku. Soupisy, které sloužily k získání informací o početnosti obyvatel jako důležitý ukazatel hospodářského potenciálu země, byly prováděny především k vojenským a daňovým účelům. Roku 1753 vydává císařovna Marie Terezie patent o každoročním sčítání lidu. První jednotné sčítání se uskutečnilo v roce 1754 na celém území monarchie. V letech 1754-1769 prováděly sčítání orgány vrchnostenské a duchovenstvo, které zachycovaly obyvatelstvo přítomné a v letech 1770–1851 prováděly soupisy orgány vrchnostenské a vojenské, které zachycovaly tzv. domácí obyvatelstvo (později dané domovskou příslušností). Pro potřeby soupisu bylo v roce 1770 uloženo očíslovat všechny domy a zavedlo se zapisování ustáleného rodového příjmení otce. Od 80. let 18. st. byly založeny tzv. populační knihy, které na panstvích a ve městech registrovaly každou rodinu se všemi jejími členy. Povinností bylo pak případné změny (úmrť, narození atd.) neprodleně hlásit.²

Za přelomový může být považován rok 1857, kdy byl přijat zákon č. 67/1857 ř. z., o sčítání lidu, který je označován jako přechod mezi soupisy obyvatelstva a moderním sčítáním lidu, které se stává základním pramenem statistických dat. Dále bylo přijato císařské nařízení č. 31/1857 ř. z., o zavedení pasového systému v monarchii, konkrétně čl. III, který upravuje problematiku hlášení bydliště, pobytu a noclehu. Dle něj se muselo, za účelem vnitřního dozoru, řádně provádět hlášení osob.

¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 80, odst. 1, In: Sbirka zákonů, částka č. 33/2012

² (Historie sčítání, 2020) dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/predchudci-modernich-scitani>

Zákonem č. 47/1927 Sb., o sčítání lidu, byla zavedena desetiletá perioda pro sčítání. Rozhodným okamžikem tohoto sčítání byla půlnoc z 1. na 2. prosince 1930. Po 2.světové válce byl zřízen Státní úřad statistický, který byl v letech 1948–1989 pověřen sčítáním lidu a evidencí obyvatel. V této době bylo přijato několik zákonných úprav k evidenci obyvatel, přičemž za nejvýznamnější lze považovat zákon č. 52/1949 Sb., o hlášení obyvatelstva a povolování pobytu cizincům. Osoby měly povinnost ohlašovat počátek, změnu a ukončení pobytu v obci. Ohlašovacím orgánem byl zpravidla místní národní výbor či jiný orgán podřízený Ministerstvu vnitra. Osoby ubytované v ubytovacích zařízeních měli povinnost hlásit provozovatelé těchto zařízení. V ostatních případech se osoby hlásily samy, zpravidla vypisáním ohlašovacího lístku, jehož náležitosti určoval prováděcí předpis.

Další významná změna nastala v 80. letech minulého století, kdy vstoupila v platnost vyhláška č. 4/1980 Sb., o mimořádném hlášení pobytu občanů, v souvislosti s převedením ústřední evidence obyvatel na automatizované zpracování. Ke dni 1. listopadu 1980 proběhlo mimořádné hlášení pobytu československých státních občanů za účelem vytvořit centrální registr občanů současně se sčítáním lidu, domů a bytů. Povinnost k hlášení měli všichni občané, kteří se v dané době zdržovali na území Československé socialistické republiky. Po dokončení tohoto sčítání byly dosavadní předpisy nahrazeny novou právní úpravou, zejména zákonem č.135/1982 Sb., o hlášení a evidenci pobytu občanů. Dle něj měli občané povinnost hlásit trvalý i přechodný pobyt ve lhůtě do 3 dnů. Prokazovali se občanským průkazem a oprávněním užívat byt. Ohlašovnou byl místní národní výbor nebo SNB. Tento zákon byl následně nahrazen současným zákonem č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech.³

3.1.1 Domovské právo

Domovské právo bylo poprvé upraveno císařským patentem č. 170/1849 ř. z., prozatímní zákon obecní, kde obsah tohoto právního předpisu je dán jeho všeobecným ustanovením „*Základ svobodného státu jest obec svobodná*“⁴, kterým města a obce získaly možnost správy svých věcí. Dále pak nařízením Ministerstva vnitra č. 116/1850 ř. z., kde je uvedeno,

³ (Vladimír Sládeček, 2022) *Správní právo zvláštní část*, nakladatelství Leges, str. 48-50

⁴ Zákon č. 170/1849 ř.z., prozatímní zákon obecní, ustanovení všeobecná, odst. I, dostupné na: <http://eod.vkol.cz/618332/618332.pdf>

že každý státní občan může mít domovské právo jen v jedné obci. Příslušnost k obci bylo možno nabýt:

- a) odvozeným způsobem
- b) původním způsobem.

ad a) Odvozený způsob nabytí byl narozením či provdáním. Narození získávali příslušnost k obci dle otce. Dítě neprovdané ženy pak dle domovské příslušnosti matky. Po provdání získávala žena domovskou příslušnost svého manžela.

ad b) Původní způsob nabytí domovského práva byl pak přijetím do obecního svazku či nastoupením veřejného úřadu. K přijetí do svazku obecního bylo zapotřebí kladného usnesení obecního zastupitelstva. V případě zamítavého usnesení se mohl žadatel odvolat ke sboru obecních starších. Za propůjčení domovského práva mohl být vybírán poplatek, který směřoval do obecní pokladny. Novelou k zákonu o domovském právu v roce 1896 bylo zavedeno, že obec za jistých zákonných podmínek musí přijmout žadatele do obecního svazku. Takovéto nabytí domovského práva se nazývalo vydržením. Podmínkami pro vydržení bylo rakouské státní občanství a desetiletý nepřetržitý dobrovolný pobyt v obci před podáním žádosti. Domovské právo vydržením nemohl získat žadatel, který „připadl na obtíž veřejnému chudinství“. Samotným vydržením se domovské právo nenabývalo, ale vznikl tím právní nárok na jeho udělení. Udělení domovského práva vydržením nepodléhalo žádným poplatkům. Žádat mohl otec rodiny za sebe, svou manželku a nezletilé děti. Pro udělení se požadovaly doklady o státním občanství, svéprávnosti a o desetiletém nepřetržitém dobrovolném pobytu v obci s prokázáním, že za tuto dobu nebylo pobíráno veřejné chudinské zaopatření. Domovské právo nastoupením do veřejného úřadu nabývali dvorští, státní a zemští úředníci, úředníci veřejných fondů, duchovní a veřejní učitelé. Novelou zákona z roku 1896 bylo nabytí domovského práva tímto způsobem rozšířeno o sluhy dvorských, státních a zemských úředníků a sluhy obecních a okresních veřejných fondů, dále o veškeré učitele, kteří působili na veřejných učilištích a notáře.

Domovské právo zaručovalo právo na nerušený pobyt v obci. Občan nemohl být ze své domovské obce vyhoštěn, v případě nouze měl, za daných podmínek, právo na chudinské zaopatření. Dále měl právo volit a být volen. Osoba, která měla domovské právo, byla účastna jak na právech a užitcích, tak i na povinnostech a břemenech obce.

Domovské právo mohlo zaniknout smrtí, nabytím domovského práva v jiné obci či ztrátou občanství.

Osoby nacházející se v obci mohly být k ní v různém právním či faktickém vztahu. Dělili se na občany/členy obce a přespolní.

Občané se dále dělili na:

- a) příslušníky obce s domovským právem,
- b) společníky obce, kteří neměli v obci domovské právo, ale vlastnili v obci pozemek či dům nebo provozovali živnost. Z toho platili v obci daň výnosovou či daň z příjmu.

Ostatní občané v obci se nazývali přespolní. Neměli práv ani povinností k obci.

V souvislosti s domovským právem se v právních předpisech vyskytoval termín „bezdomovec“. Tímto pojmem byly nazývány osoby, které se vyskytovaly v obci a nemohly prokázat, že mají právo domovské. Takové osoby pak byly daným postupem dle zákona přikazováni k některé obci, ve které pak mohly využívat výhod domovského práva.^{5 6 7 8 9 10}

V současné době jsou povinnosti vůči občanům, jako bylo např. „chudinské zaopatření“, zákaz vyhoštění z domovské obce apod., dříve spadající do působnosti obcí, řešeny na „centrální úrovni“, příkladem mohou být:

- Záležitosti jako sociální podpora, sociální pojištění, pomoc v hmotné nouzi či pomoc zdravotně postiženým jsou zabezpečovány na úrovni státu.
- Svoboda pohybu a pobytu či volební právo je zakotveno v Ústavě České republiky a Listině základních práv a svobod.

⁵ (Langer, 1907), *Domovské právo, populární výklad*, Nakladatel B. Kočí

⁶ Základní pravidla pro záležitosti obecní, *Říšský zákon 5. března 1862, říšský zák. čís. 18*, Digitální knihovna Kramerius 5

⁷ Obecní zákony pro království české, 16. dubna 1864 pro království České, Digitální knihovna Kramerius 5

⁸ (Valentová Vendula, 2021), *Vývoj české veřejné správy do roku 1989*, Nakladatelství Aleš Čeněk, str. 110–112

⁹ (Syllová Jindřiška JUDr., 2015), *Domovské právo – historie, komparace a současný pohled*, Parlamentní institut, dostupné na: www.psp.cz

¹⁰ (PETRÁŇ, 2011), *Dějiny českého národa v příběhu Ouběnic*, Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, ISBN 978-80-7422-123-1, str. 305-411

- Evidenční činnost pobytu a matrikářství jsou taktéž zajišťovány centrálně prostřednictvím obecních úřadů, které tuto činnost vykonávají jako přenesenou působnost.

3.1.2 Domovský list

Domovský list (**Příloha A**) byl veřejnou listinou, kterou občan mohl prokazovat, ve které obci má domovské právo. Jeho padělání bylo trestné. Byl vydáván bez poplatků na vyžádání. Domovské listy byly vydávány na zvláštním formuláři stanoveném zákonem a jejich platnost byla potvrzena obecní pečetí. Následně byly podepsány obecním starostou a jedním obecním radním. Pokud by byl vydán domovský list osobě, která nebyla státním občanem nebo osobě, která již měla domovské právo v jiné obci, pozbyl by tento domovský list platnosti a mohl být z moci úřední zrušen. Od roku 1857 podléhaly domovské listy, dle ministerského nařízení, kolkovým předpisům. Stejně jako průkazy o skutkových okolnostech a osobních vlastnostech musely být kolkovány jednokorunovým kolkem. Osoby, které žily z výdělků nepřevyšujícího denní mzdu, měly kolek ponížěn na 30 haléřů. Tyto osoby mohly též prokazovat domovské právo čelední nebo pracovní knížkou, vydanou domovskou obcí.^{11 12}

3.2 Evidence obyvatel dle současné právní úpravy

V současné době je evidence obyvatel upravena zákonem č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech, který řeší vedení údajů o:

- a) občanech České republiky
- b) osobách, které pozbyly české státní občanství
- c) cizincích, kteří jsou matkou, otcem, popřípadě jiným zákonným zástupcem, manželem, registrovaným partnerem nebo dítětem občana¹³

¹¹ (Syllová Jindřiška JUDr., 2015) *Domovské právo – historie, komparace a současný pohled*, Parlamentní institut, dostupné na: www.psp.cz

¹² (Langer, 1907), *Domovské právo, populární výklad*, Nakladatel B. Kočí

¹³ Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, § 1, In: Sbíрка zákonů, částka č. 39/2000

Údaje o osobách se vedou v informačním systému evidence obyvatel, který je agendovým informačním systémem veřejné správy. Tento se řídí zákonem č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, který upravuje práva a povinnosti správců a dalších subjektů, souvisejících s vytvářením, užíváním a provozem těchto systémů. S tímto souvisí i zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech.

Zákon o evidenci obyvatel v § 3 až § 7 stanovuje, které všechny údaje se v informačním systému vedou, kdo je zadavatelem a uživatelem těchto údajů. Tyto údaje se v informačním systému uchovávají po úmrtí občana nebo prohlášení osoby za mrtvou po dobu 75 let. Dále jsou uchovávány záznamy o poskytnutí údajů z informačního systému, a to po dobu 10 let.

Evidence obyvatel je výkonem státní správy, náleží do oblasti vnitřní správy v oblasti zabezpečení osobního stavu obyvatelstva, kam patří problematika rodných čísel, matrik, jména a příjmení, evidence obyvatel, občanských průkazů a cestovních dokladů, státního občanství, pobytu cizinců apod. Tuto správu vykonávají:

- Ministerstvo vnitra
- krajské úřady
- obecní úřady s rozšířenou působností
- obecní úřady, které jsou v zákoně nazývány ohlašovnou ¹⁴

S evidencí obyvatel jsou dále spjaty další právní předpisy. A to například:

- vyhláška č. 296/2004 Sb., kterou se provádí zákon o evidenci obyvatel
- ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listiny základních práv a svobod
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích
- a další právní předpisy

3.2.1 Základní registry

„Základní registr obsahuje referenční údaje, referenční vazby, identifikátory fyzických osob, popřípadě autentizační údaje, provozní údaje a jiné zákonem stanovené údaje. Referenční

¹⁴ (Vladimír Sládeček, 2022), *Správní právo zvláštní část*, nakladatelství Leges, str. 50–54

vazby jsou přitom kódy nebo identifikátory, kterými je odkazováno na referenční údaje v základních registrech“.¹⁵

Základní registry jsou informačním systémem veřejné správy. Jsou spravovány úřadem Správy základních registrů, který je podřízen Ministerstvu vnitra ČR. Tento úřad zajišťuje vazbu mezi základními registry a agendovým informačním systémem. Tento informační systém základních registrů zajišťuje sdílení dat mezi jednotlivými základními registry.

Základními registry jsou:

- a) základní registr obyvatel (dále jen „registr obyvatel“),
- b) základní registr právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci (dále jen „registr osob“),
- c) základní registr územní identifikace, adres a nemovitostí (dále jen „registr územní identifikace“),
- d) základní registr agend orgánů veřejné moci a některých práv a povinností (dále jen „registr práv a povinností“).¹⁶

Obrázek č. 1 - Systém základních registrů

Zdroj: Správa základních registrů ČR; Zpracování: převzato

z https://www.szrcr.cz/images/dokumenty/dulezite/Prirucka_pro_obce_v2.3_fin.pdf

Orgány veřejné moci z těchto registrů při své činnosti získávají referenční údaje nebo do nich mohou zapisovat, a to v rozsahu oprávnění dle zák. 111/2009 Sb., o základních registrech nebo jiných právních předpisů.

¹⁵ (Vladimír Sládeček, 2022), *Správní právo zvláštní část*, nakladatelství Leges, str. 51

¹⁶ Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, § 3, In: Sběrka zákonů, částka č. 33/2009

Pro evidenci obyvatel je určen registr obyvatel, zkráceně ROB, v němž se vedou údaje o:

- a) „*státních občanech České republiky,*
- b) *cizincích, kterým bylo podle jiného právního předpisu vydáno povolení k trvalému pobytu na území České republiky nebo povolení k přechodnému pobytu na dobu delší než 90 dnů,*
- c) *občanech jiných členských států Evropské unie, občanech států, které jsou vázány mezinárodní smlouvou sjednanou s Evropským společenstvím a občanech států, které jsou vázány smlouvou o Evropském hospodářském prostoru, kteří na území České republiky hodlají přechodně pobývat po dobu delší než 3 měsíce,*
- d) *cizincích, kterým byla na území České republiky udělena mezinárodní ochrana formou azylu nebo doplňkové ochrany,*
- e) *jiných fyzických osobách, u nichž jiný právní předpis vyžaduje agendový identifikátor fyzické osoby a stanoví, že tyto fyzické osoby budou vedeny v registru obyvatel.*¹⁷

Do ROB se editují změny prostřednictvím informačního systému evidence obyvatel, zkráceně ISEO či cizineckého informačního systému, zkráceně CIS. Údaje vedené v ROB jsou považovány za platné.

3.2.2 Evidence obyvatel v samostatné a přenesené působnosti

Evidence obyvatel je výkonem veřejné správy. Veřejná správa je vykonávána ve veřejném zájmu a je oproti správě soukromé více vázaná právem. Veřejnou správu dále dělíme na státní správu a samosprávu. Státní správu dle zákona 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel vykonává v samostatné působnosti Ministerstvo vnitra ČR. V přenesené působnosti pak samosprávy jako krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, v hlavním městě Praze městské části určené Statutem hlavního města Prahy, v územně členěných statutárních městech magistráty těchto měst (tedy obecní úřady obce s rozšířenou působností), obecní úřady, v hlavním městě Praze a v územně členěných statutárních městech úřady městských částí nebo městských obvodů (tedy ohlašovny).¹⁸

¹⁷ Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, §17, In: Sbíрка zákonů, částka č. 33/2009

¹⁸ (Vladimír Sládeček, 2022), *Správní právo zvláštní část*, Nakladatelství Leges, str. 68

Ministerstvo vnitra je ústředním orgánem státní správy pro správu vnitřních věcí. „Je uživatelem veškerých údajů vedených v informačním systému, pokud je to pro jeho výkon nezbytné.“¹⁹

Zapisovatelé do informačního systému jsou:

- a) Krajské úřady – zapisují údaje o fyzických osobách, které nabyly státního občanství udělením nebo prohlášením, a to v rozsahu uvedeném v § 3 odst. 3 písm. a) až f) a m) až q) zák. č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel či státního občanství pozbyly
- b) Obecní úřady s rozšířenou působností – zapisují údaje u občanů, kteří nabyli státní občanství v rozsahu údajů uvedených v § 3 odst. 3 písm. m) až q) zák. č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, pokud tyto údaje nejsou zapsány krajským úřadem
- c) Matriční úřady – zapisují údaje v rozsahu § 3 odst. 3 písm. a) až f), m) až r), t) a v) zák. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel.
- d) Ohlašovny – zapisují údaje v rozsahu § 3 odst. 3 písm. g) a h) zák. č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel.
- e) Soudy prvního stupně – zapisují údaje v rozsahu § 3 odst. 3 písm. i) až l), n) a o) zák. č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel.

Všechny tyto orgány zapisují do informačního systému evidence obyvatel. Činí tak bez zbytečného odkladu, nejpozději do 3 pracovních dnů ode dne vzniku nebo změny skutečnosti pro zápis. Odpovídají za správnost zapisovaného údaje. Dále jsou i uživateli údajů, pokud jsou nezbytné pro výkon jejich působnosti. V případě pochybnosti o správnosti údaje se tento označí jako nesprávný a příslušný úřad s rozšířenou působností dle místa trvalého pobytu osoby provede šetření správnosti a případně tento údaj opraví.²⁰

3.2.3 Trvalý pobyt vs. bydliště

Dle české zákonné úpravy je třeba rozlišovat veřejnoprávní pojem „trvalý pobyt“ od soukromoprávního pojmu „bydliště“. Často se může jednat o totožnou adresu, ale není tomu tak vždy.

¹⁹ Zák. č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, § 3, odst. 5, In: Sbíрка zákonů č. 39/2000

²⁰ Zák. č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, § 3a-§7, odst. 5, In: Sbíрка zákonů č. 39/2000

Trvalý pobyt

Tento pojem je používán ve veřejném právu a je upraven zákonem č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech, ve znění pozdějších předpisů. „*Místem trvalého pobytu se rozumí adresa pobytu občana v České republice, která je vedena v základním registru obyvatel ve formě referenční vazby (kódu adresního místa) na referenční údaj o adrese v základním registru územní identifikace, adres a nemovitostí, kterou si občan zvolí zpravidla v místě, kde má rodinu, rodiče, byt nebo zaměstnání*“²¹. Je jedním z identifikačních osobních údajů uvedených v občanském průkazu. „*Občan může mít jen jedno místo trvalého pobytu, a to v objektu, který je označen číslem popisným nebo evidenčním, popřípadě orientačním číslem a který je určen pro bydlení, ubytování nebo individuální rekreaci.*“²² Narozením získává občan automaticky místo trvalého pobytu matky. Pokud nemá matka trvalý pobyt na území České republiky, pak je jeho trvalý pobyt určen dle trvalého pobytu otce. Pokud nelze zjistit místo trvalého pobytu občana dle výše uvedeného, je místem jeho trvalého pobytu sídlo ohlašovny, v jejímž obvodu se narodil nebo sídlo zvláštní matriky, v případě narození v cizině. Sídlem ohlašovny se rozumí adresa úřadu, jehož je ohlašovna součástí.

Místo přihlášení k trvalému pobytu zařazuje občana územně k některému samosprávnému celku.²³ Na údaj o trvalém pobytu se váže mnoho práv a povinností. Mnohdy se dle něj určuje místní příslušnost v řízeních s veřejnou správou. Avšak je nutné podotknout, že trvalý pobyt je údajem pouze evidenčním a nezakládá žádná práva k objektu ani k vlastníkovu nemovitosti, v němž má občan uvedeno místo trvalého pobytu. Občan mění údaj o místě trvalého pobytu dle jeho potřeby, a to přihlášením na ohlašovně, v jejímž obvodu se nemovitost nachází.^{24 25}

Bydliště

Pojem bydliště je používán v právu soukromém, a to v zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. „*Člověk má bydliště v místě, kde se zdržuje s úmyslem žít tam s výhradou změny okolností trvale; takový úmysl může vyplývat z jeho prohlášení nebo z okolností případu*“.

²¹ Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, § 10, odst. 5, In: Sbíрка zákonů, částka č. 39/2000

²² Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, § 10, odst. 5, In: Sbíрка zákonů, částka č. 39/2000

²³ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, §16, odst. 1, písm. b), In: Sbíрка zákonů, částka č. 38/2000

²⁴ Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, § 10, In: Sbíрка zákonů, částka č. 39/2000

²⁵ (Vladimír Sládeček, 2022), *Správní právo zvláštní část*, str. 57

„Nemá-li člověk bydliště, považuje se za ně místo, kde žije. Nelze-li takové místo zjistit anebo lze-li je zjistit jen s neúměrnými obtížemi, považuje se za bydliště člověka místo, kde má majetek, popřípadě místo, kde měl bydliště naposledy.“²⁶ Bydliště dle občanského zákoníku není však nikde registrováno. Adresa bydliště se tedy mnohdy nemusí shodovat s údajem o trvalém pobytu.

3.2.4 Pobyt cizinců

Každý žadatel o azyl je cizincem, avšak ne každý cizinec musí o azyl požádat. Důvodem cizince opustit svou zemi může být krátká návštěva, delší pobyt za účelem práce, nespokojenost se životem v jeho zemi či válečný konflikt. Problematiku cizinců řeší zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a problematiku azylu pak zákon č. 325/1999 Sb., o azylu.²⁷ Dle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců se cizincem „rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie.“²⁸ Dle tohoto zákona jsou rozlišovány tři skupiny cizinců:

- 1) Občané Evropské unie, Islandu, Norska, Lichtenštejnska a Švýcarska
- 2) Občané třetích zemí, kteří jsou rodinnými příslušníky občanů uvedených v bodu 1 „(Občanem třetí země je občan státu, který není členem EU a není zároveň občanem Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska)“²⁹
- 3) Občané třetích zemí

Správu na tomto úseku vykonávají: Cizinecká policie, Ministerstvo vnitra a Ministerstvo zahraničních věcí. Cizinec může mít na území ČR přechodný pobyt, a to:

- a) „bez víza,
- b) na základě krátkodobého víza, uděleného podle přímo použitelného právního předpisu Evropských společenství,
- c) na základě dlouhodobého víza, povolení k dlouhodobému pobytu nebo povolení k přechodnému pobytu,

²⁶ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, In: Sbíрка zákonů, částka č. 33/2012

²⁷ (Vladimír Sládeček, 2022), *Správní právo zvláštní část*, str. 116

²⁸ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, §1, In: Sbíрка zákonů, částka č. 106/1999

²⁹ www.mvcr.cz, Občané třetích zemí, <https://www.mvcr.cz/clanek/kdo-je-obcan-treti-zeme.aspx>

d) *na základě výjezdního příkazu.*³⁰

Dlouhodobé vízum je vízum k pobytu nad 90 dnů. Dalším typem pobytu pro cizince je pobyt trvalý, o který mohou žádat po 5ti letech nepřetržitého pobytu na území ČR.

Občané z bodu 1. mají dle cizineckého zákona ohlašovací povinnost na cizinecké policii dle místa pobytu v ČR v případě, že jejich doba předpokládaného pobytu v České republice přesáhne 30 dnů. Tato skupina cizinců může přechodně pobývat na území ČR bez jakéhokoli zvláštního povolení. Občané z bodu 2. mají povinnost ohlásit se příslušnému odboru cizinecké policie dle místa pobytu v ČR. Rodinní příslušníci, kteří hodlají pobývat na území ČR do tří měsíců mohou a nemusí podléhat vízové povinnosti. K pobytu do tří měsíců postačí krátkodobé vízum. Žádat o povolení k přechodnému pobytu mohou za předpokladu, že na území ČR pobývají s občanem EU. Občané dle bodu 3. jsou povinni se ohlásit na cizinecké policii dle místa pobytu v ČR, ve lhůtě tří pracovních dnů ode dne vstupu na území ČR. Občané třetích zemí smí pobývat na území ČR či schengenského prostoru krátkodobě, tedy po dobu 90 dnů nebo dlouhodobě na základě dlouhodobého víza, povolení k dlouhodobému pobytu či k trvalému pobytu. Maximum krátkodobého pobytu je 90 dnů v každých 180 dnech. Při překročení doby 90 dnů musí území schengenského prostoru opustit. Znovu vstoupit mohou po vypršení pravidla maximální doby krátkodobého pobytu.³¹

Cizinci s povolením pobytu v ČR a cizinci, kterým byla na území České republiky udělena mezinárodní ochrana formou azylu nebo doplňkové ochrany, jsou vedeni v základních registrech obyvatel, a to konkrétně v agendovém informačním systému cizinců.

3.2.5 Správní činnosti na úseku evidence obyvatel

Úprava činnosti na úseku evidence obyvatel je obsažena především v zákonu č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel. Mezi další souvztažné zákony patří především zákon č. 500/2004 Sb., správní řád a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích.

Správní řád je základním procesním předpisem při výkonu správních činností. Pro orgány moci výkonné, orgány územních samosprávných celků a jiné orgány, právnické a fyzické

³⁰ Zákon č. 326/1999 Sb., hlava III a IV, In: Sbíрка zákonů, částka č. 106/1999

³¹ (Vladimír Sládeček, 2022), *Správní právo zvláštní část*, str. 121–128

osoby, upravuje postup pro vykonávání veřejné správy. Jeho jednotlivá ustanovení se užijí, nestanoví-li zvláštní zákon jiný postup.³²

Správní řízení vykonávají věcně a místně příslušné orgány. Věcná příslušnost stanovuje kompetentní správní orgán odvětvově a instančně. Vychází z úkolů správních orgánů, které jsou jim stanovené zákonem. Místní příslušnost určuje vztah předmětu správního řízení ke správnímu orgánu v konkrétním místě. Je určena a) místem činnosti, b) místem nemovitosti, c) dle domicilu = pro fyzické osoby místem trvalého pobytu, pro právnické osoby sídlem či místem podnikání.³³

Zákon o správních poplatcích stanovuje úhradu za vybrané správní úkony.

Zákon o evidenci obyvatel stanovuje správním orgánům tyto úkony:

- Poskytnutí údajů z informačního systému
- Zprostředkování kontaktu
- Evidenci údaje o trvalém pobytu občana České republiky, jeho změna, zrušení či ukončení
- Sdělení vlastníkovni nemovitosti údaj o přihlášených osobách odpovídající adrese objektu
- Zápis doručovací adresy
- Ukládání oznámení o uložení zásilky a výzvu s poučením pro osoby s trvalým pobytem na ohlašovně

Poskytnutí údajů z informačního systému

Žádost může být podána obyvatelem starším 15 let, a to Ministerstvu vnitra ČR, krajskému úřadu, obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností či ohlašovně. Za obyvatele mladšího 15 let žádá o poskytnutí údajů jeho zákonný zástupce. Žádost (**Příloha B**) lze podat:

- 1) Elektronicky na formuláři zpřístupněném Ministerstvem vnitra dálkovým přístupem nebo prostřednictvím zpřístupněné datové schránky provozované podle zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů a čísla elektronicky čitelného identifikačního dokladu.

³² (Kopecký, 2021), *Správní právo Obecná část*, str. 333

³³ (Kopecký, 2021), *Správní právo Obecná část*, str. 344-345

- 2) Osobně, kdy žadatel prokáže svoji totožnost a vyplněnou žádost osobně podepíše před příslušným orgánem.
- 3) V listinné podobě, kdy musí být žádost opatřena úředně ověřeným podpisem. Úředně ověřený podpis se nepožaduje v případě, kdy obyvatel podepíše osobně před orgánem příslušným k převzetí žádosti.

Žádost musí splňovat náležitosti dle §37, odst. 2, zák. 500/2004 Sb., aby bylo patrné, kdo žádost podává a dále „*údaje obyvatele, o kterém mají být údaje poskytnuty, v rozsahu nezbytném pro jeho jednoznačnou identifikaci*“³⁴

Správní orgán poskytuje písemně údaje vedené v informačním systému k jeho osobě a k osobě blízké. Osobou blízkou pro účely zákona o evidenci obyvatel se rozumí otec, matka, prarodiče, sourozenec, dítě, vnuk, manžel nebo partner. Poskytnutí údajů je v určitých případech omezeno dle §8, odst. 3, zák. 133/2000 Sb.

Na dožádání osoby ze zahraničí nebo zastupitelského úřadu cizího státu poskytuje Ministerstvo vnitra osobní údaje z informačního systému jen stanoví-li tak mezinárodní smlouva.

O poskytnutí údajů či jiném vstupu do informačního systému je proveden záznam o datu a hodině výdeje. Tento záznam lze na žádost obyvatele poskytnout až 2 roky zpětně od podání žádosti.^{35 36}

Obyvatel za tento úkon uhradí správní poplatek ve výši 50 Kč za každou započatou stránku.

Zprostředkování kontaktu

Osoba starší 15 let může podat písemnou žádost o zprostředkování kontaktu s jiným občanem (**Příloha C**), a to na matričním úřadu, obecním úřadu s rozšířenou působností, krajském úřadu nebo Ministerstvu vnitra ČR. „*Kontaktující osoba v žádosti uvede své jméno, popř. jména, příjmení, rodné příjmení, adresu místa trvalého pobytu, případně jiné kontaktní údaje a důvod pro zprostředkování kontaktu. Ke kontaktované osobě uvede údaje, podle nichž ji bude možné identifikovat, zpravidla jméno, popřípadě jména, příjmení, rodné*

³⁴ Zákon. č 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, § 8, odst. 7, In: Sbíрка zákonů, částka č. 39/2000

³⁵ (Vladimír Sládeček, 2022), *Správní právo Zvláštní část*, str. 55

³⁶ Zákon č. 133/2000 Sb., § 8, In: Sbíрка zákonů, částka č. 39/2000

*příjmení, datum a místo narození, místo posledního jí známého trvalého pobytu. Kontaktující osoba může v žádosti prohlásit, že kontaktovaná osoba je osobou blízkou“.*³⁷

Podpis na žádosti musí být úředně ověřen. To neplatí v případě, kdy občan podává žádost osobně a při podpisu žádosti prokáže svoji totožnost.

Na základě žádosti provede Ministerstvo vnitřní věci šetření v základním registru obyvatel v informačním systému. Pokud osobu jednoznačně identifikuje, zašle jí informace o zprostředkování kontaktu v rozsahu, které uvedl žadatel ve své žádosti. Ministerstvo vnitřní věci sdělí žadateli, že jeho kontaktní údaje byly předány kontaktované osobě. Další postup je již na uvážení kontaktované osoby, zda se s žadatelem spojí.

V případě, že kontaktovanou osobu nelze jednoznačně identifikovat, nemá trvalý pobyt na území České republiky a zároveň nemá evidován údaj o doručovací adrese nebo zemřela či byla prohlášena za nezvěstnou či mrtvou, ministerstvo sdělí tuto skutečnost žadateli. Při prohlášení žadatele, že je osobou blízkou a po prověření této skutečnosti, sdělí ministerstvo žadateli údaj o místě a okrese úmrtí, případně den, kdy byl hledaný soudem prohlášen za nezvěstného, mrtvého.

Za podání žádosti je vybírán poplatek ve výši 500 Kč za každou kontaktovanou osobu, a to i v případě, že ke zkontaktování nedojde.

Evidence údaje o trvalém pobytu – vedení údajů ohlašovnou

Ohlašovny dle zákona o evidenci obyvatel, obecní úřady, v hlavním městě Praze a v územně členěných statutárních městech úřady městských částí nebo městských obvodů, pokud tak stanoví statuty těchto měst, jsou věcně příslušnými orgány pro evidenci a změny údaje o trvalém pobytu občana České republiky. Místní příslušnost se řídí adresou nemovitosti, do které se obyvatel hlásí. Ohlašovny vedou fyzickou kartotéku přihlašovacích tiskopisů občanů přihlášených k trvalému pobytu v obci. Kartotéky jsou vedeny abecedně a evidence se dělí na evidenci běžnou (též nazývanou „živou“), ve které jsou přihlašovací tiskopisy občanů, kteří mají aktuální trvalý pobyt ve správním obvodu ohlašovny a evidenci odkládací (též nazývanou „mrtvou“), kde jsou založeny přihlašovací tiskopisy občanů s posledním trvalým pobytém ve správním obvodu ohlašovny, kteří ukončili trvalý pobyt na území České republiky, zemřeli nebo pozbyli české státní občanství. Ohlašovna důsledně chrání osobní

³⁷ Zákon 133/2000 Sb., §8b, In: Sběrka zákonů, částka č. 39/2000

údaje uvedené v přihlašovacích tiskopisech a přijímá opatření proti neoprávněnému nebo nahodilému přístupu k takto vedeným osobním údajům, k jejich změně, zničení či ztrátě, neoprávněným přenosům, k jejich neoprávněnému zpracování, jakož i k jinému zneužití.³⁸ Přihlašovací tiskopisy jsou archivovány po dobu 75 let od úmrtí občana. V současné době již většina ohlašovnen zpracovává kartotéku zároveň i elektronicky ve vlastním informačním systému evidence obyvatel, který může být propojen s informačními systémy veřejné správy, čímž jsou údaje průběžně aktualizovány. Aktualizaci stavu vlastního informačního systému evidence obyvatel mohou též provádět ohlašovny přes systém Czech POINT rozhraní Czech POINT@office, kde lze zažádat o změnovou sestavu přihlášených obyvatel pro vybranou obec, za konkrétní období pro narození, úmrtí, přistěhování a přestěhování. Některé elektronické evidence se umí propojit se základními registry. Aktualizace ohledně odstěhování, přestěhování či úmrtí proběhne automaticky po zadání požadavku v programu. Změny o trvalém pobytu zapisují ohlašovny do informačního systému, a to v rozsahu § 3 odst. 3 písm. g) a h) zák. 133/2000 Sb., přes systém Czech POINT rozhraní Czech POINT@office, které je určeno pro úředníky.

První zápis místa trvalého pobytu

V době narození dítěte či nabytí právní moci rozhodnutí soudu o osvojení nezletilého je místo trvalého pobytu určeno dle trvalého pobytu matky či osvojitelky. V případě, že nemá matka či osvojitelka trvalý pobyt na území České republiky či není jejím občanem, je určeno místo trvalého pobytu dle otce nebo osvojitele. Pokud nelze zjistit místo trvalého pobytu podle výše uvedeného, je místem trvalého pobytu sídlo ohlašovny, v jejímž obvodu se narodilo. Adresu trvalého pobytu v sídle ohlašovny získá též osoba, která nabyla české státní občanství nebo občan, který ukončil pobyt v cizině a nemá možnost předložit doklady k přihlášení na konkrétní adresu.

Ohlášení změny místa trvalého pobytu

*„Změnu místa trvalého pobytu hlásí občan ohlašovně v místě nového trvalého pobytu“.*³⁹ Při ohlášení změny místa trvalého pobytu vyplní a podepíše občan originální tiskopis

³⁸ SMĚRNICE MINISTERSTVA VNITRA č. j. MV-136664-24/SC-2021 ze dne 29. prosince 2021, část první, www.mvcr.cz

³⁹ Zákon č. 133/2000 Sb., § 10 odst. 5, In: Sbírká zákonů, částka č. 39/2000

„Přihlašovací lístek k trvalému pobytu“ (**Příloha D**), který obdrží přímo na ohlašovně. Z důvodu způsobu archivace přihlašovacích lístků není možné vyplnit přihlášení na jiném druhu papíru. Na přihlašovacím lístku vyplní jméno, případně jména, příjmení, rodné číslo, předchozí a novou adresu trvalého pobytu. Z druhé strany tiskopisu se vyplňují údaje o vlastníku objektu, do kterého se občan přihlašuje. Přihlašovaný prokáže svou totožnost občanským průkazem, nemá-li platný občanský průkaz, prokazuje se jiným obdobným dokladem, který je veřejnou listinou. Musí doložit vlastnictví bytu nebo domu či oprávněnost jeho užívání, anebo předložit úředně ověřené písemné potvrzení oprávněné osoby o souhlasu s ohlášením změny místa trvalého pobytu. Toto potvrzení nemusí předkládat v případě, že se dostaví na ohlašovnu společně s oprávněnou osobou a tato potvrdí svůj souhlas na přihlašovacím tiskopisu. Oprávněnou osobou je osoba starší 18 let, svéprávná, která je oprávněna užívat objekt určený pro bydlení, ubytování nebo individuální rekreaci, anebo je provozovatelem ubytovacího zařízení. Oprávněnost užívání se může prokazovat například nájemní smlouvou nebo zápisem věcného břemene bydlení v katastru nemovitostí. Skutečnost o vlastnictví nemovitosti si ověřuje ohlašovna sama bezúplatným dálkovým přístupem v katastru nemovitostí. Za nezletilé dítě mladší 15 let hlásí změnu místa trvalého pobytu jeho zákonný zástupce, poručník, opatrovník, pěstoun nebo osoba, které byl svěřen do osobní péče. V případě, že je nezletilý vlastníkem občanského průkazu, je povinen ho ohlašovně předložit. Za občana staršího 18 let, kterému brání duševní porucha samostatně právně jednat, může změnu trvalého pobytu ohlásit člen domácnosti pověřený soudem k zastupování nebo pověřený zmocněnec na základě zvláštní plné moci s úředně ověřeným podpisem zmocnitele.

Za přihlášení změny místa trvalého pobytu je vybírán správní poplatek ve výši 50 Kč, nezletilé osoby do 15 let jsou od tohoto správního poplatku osvobozeny dle zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích.

V případě, že občan prokazuje svou totožnost občanským průkazem, oddělí ohlašovna vyznačenou část „A“ občanského průkazu a současně vydá potvrzení o změně místa trvalého pobytu. Každé toto potvrzení má své jedinečné číslo, které se zaznamená na přihlašovacím tiskopisu. Tiskopisy „Potvrzení o změně místa trvalého pobytu“ a „Přihlašovací lístek k trvalému pobytu“ předávají ohlašovnám v rámci svého správního obvodu obecní úřady s rozšířenou působností. Ohlašovna zavede změnu místa trvalého pobytu do informačního systému. Tím proběhne automatické odhlášení z předchozí adresy trvalého pobytu. Platnost

občanského průkazu končí 45. den po zavedení změny o místě trvalého pobytu do informačního systému. Občan má tedy povinnost do 15 dnů ode dne ohlášení změny se dostavit na jakýkoli obecní úřad s rozšířenou působností a požádat o vydání nového občanského průkazu s platnými údaji.

V případě, že se občan hlásí do nemovitosti, ke které nemá vlastnické právo, oznámí ohlašovna do 15 dnů vlastníku objektu změnu počtu přihlášených osob k trvalému pobytu a jméno, popřípadě jména, příjmení a datum narození oprávněné osoby.

Pokud ohlašovna zjistí při přihlašování k trvalému pobytu nedostatky v předkládaných dokladech nebo rozpory v uváděných údajích, vyzve občana k jejich odstranění ve stanovené lhůtě. V případě, že občan ve stanovené lhůtě nedostatky neodstraní, rozhodne ohlašovna o nezaevidování změny trvalého pobytu.^{40 41}

Správní řízení o zrušení místa trvalého pobytu

Ohlašovna může zahájit správní řízení o zrušení údaje o místu trvalého pobytu z moci úřední nebo na návrh vlastníka. Správní řízení z moci úřední vede v případě, že

a) byl zápis proveden na základě pozměněných, neplatných, neúplných nebo padělaných dokladů nebo nepravdivě či nesprávně uvedených skutečností,

b) objekt, na jehož adrese je občan hlášen k trvalému pobytu, byl odstraněn nebo zanikl nebo je podle zvláštních právních předpisů nezpůsobilý k užívání za účelem bydlení.⁴²

V případě, že „zaniklo užívací právo občana k objektu nebo jeho vymezené části a neužívali tento objekt či jeho vymezenou část,⁴³ rozhodne ohlašovna o zrušení trvalého pobytu jen na návrh vlastníka nebo oprávněné osoby uvedené v § 10, odst. 6 písm.

c) zák. 133/2000 Sb. Navrhovatel je povinen existenci zániku užívacího práva a současně neužívání objektu ohlašovně prokázat.⁴⁴

Správní řízení z moci úřední je zahájeno dnem doručení oznámení o zahájení správního řízení účastníku řízení. Vzhledem k tomu, že ohlašovna před zahájením řízení sbírá podklady, které jsou pak důvodem zahájení správního řízení, může současně s oznámením o zahájení řízení zaslat účastníkovi řízení (tomu, komu je rušen údaj o trvalém pobytu)

⁴⁰ Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, § 10, In: Sbíрка zákonů, částka č. 39/2000

⁴¹ (Vladimír Sládeček, 2022), *Správní právo Zvláštní část*, str. 57–58

⁴² Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, § 12, odst. 1, písm. a), b), In: Sbíрка zákonů, částka č. 39/2000

⁴³ Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, § 12, odst. 1, písm. c), In: Sbíрка zákonů, částka č. 39/2000

⁴⁴ Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, § 12, odst. 1, písm. c), In: Sbíрка zákonů, částka č. 39/2000

výzvu k vyjádření k podkladům a případné doložení důkazu z jeho strany. Po uplynutí lhůty pro vyjádření, vydává správní orgán (ohlašovna) rozhodnutí.

Správní řízení, na návrh oprávněné osoby, je zahájeno dnem doručení návrhu místně příslušnému správnímu orgánu (ohlašovně). Oprávněnou osobou je vlastník nemovitosti či osoba mající užívací právo, například na základě nájemní smlouvy. Vlastnictví si ověří ohlašovna nahlédnutím do katastru nemovitostí, případně navrhovatel doloží originál nájemní smlouvy či jiný doklad opravňující užívání nemovitosti. Za podání návrhu je stanoven správní poplatek ve výši 100 Kč za každou osobu dle zák. č. 634/2004 Sb., položka 2, písm. d). V případě, že by se jednalo o rodinu a návrhy na zrušení trvalého pobytu by se slučovaly do jednoho správního řízení, vybírá se poplatek jeden. Navrhovatel musí doložit existenci důvodů pro zrušení trvalého pobytu účastníkům řízení, tedy, že nemají žádné užívací právo k nemovitosti a současně uvedenou nemovitost neužívají k bydlení. V praxi bývá většinou navrhovatelem zvoleno prokázání svědeckou výpovědí minimálně dvou svědků, či místní šetření – ohledání. Dalším podpůrným důkazem může být i předložení listiny, například ukončení nájemní smlouvy a předávací protokol.⁴⁵

Trvalý pobyt nelze zrušit manželovi/manželce po dobu trvání manželství, který má tzv. odvozené užívací právo⁴⁶ či nezletilému dítěti, ke kterému má navrhovatel vyživovací povinnost s přihlédnutím k okolnostem možností bydlení dítěte (viz. rozhodnutí nejvyššího správního soudu).⁴⁷

O zahájení správního řízení se vyrozumí všichni účastníci řízení současně se stanovením termínu dokazování, kterého mají právo se účastnit. V případě důkazu ohledáním musí vlastník nebo uživatel věci strpět ohledání věci na místě. Každý, kdo není účastníkem, je povinen vypovídat jako svědek. Musí vypovídat pravdivě a nesmí nic zamlčet. Před výslechem poučí správní orgán svědka o jeho právech a povinnostech. O každém dokazování i jednání během správního řízení vyhotoví správní orgán protokol, který podepíší všichni zúčastnění. Po ukončení dokazování vyzve správní orgán všechny účastníky řízení k seznámení se s podklady a k vyjádření k nim. Po skončení určené lhůty přistoupí správní orgán k vydání rozhodnutí. V případě, že ve správním řízení neshromáždí dostatečné důkazy pro zrušení trvalého pobytu, v rozhodnutí návrh na zrušení trvalého

⁴⁵ Zákon č. 500/2004 Správní řád, § 51, odst. 1, In: Sbirka zákonů, částka 174/2004

⁴⁶ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 770, In: Sbirka zákonů, částka 33/2012

⁴⁷ Sbirka rozhodnutí nejvyššího správního soudu, číslo 3/2014–2983/2014

pobytu zamítá. V případě druhém, kdy jsou shromážděny dostatečné důkazy, se v rozhodnutí údaj o trvalém pobytu účastníka ruší. Rozhodnutí musí obsahovat část výrokovou, odůvodnění a poučení. Ve výrokové části se uvede, v jaké věci se jednalo, právní ustanovení, podle nichž je rozhodováno, označení účastníků řízení. V odůvodnění je rozepsán celý postup správního řízení a veškerá zjištění, na jejichž základě správní orgán dospěl k rozhodnutí. Důležitou součástí rozhodnutí je i poučení o právu podat odvolání, odvolací lhůtě a počátku této lhůty (15 dní od doručení rozhodnutí) a místě podání odvolání. Po 15 dnech od doručení rozhodnutí posledním z účastníků řízení nabývá rozhodnutí právní moci. Správní orgán zavede zrušení trvalého pobytu do informačního systému s uvedením data právní moci. Od tohoto dne má občan, kterému byl zrušen údaj o trvalém pobytu, trvalý pobyt na ohlašovně. Má povinnost do 15 dnů požádat o nový občanský průkaz s platnými údaji. Občanský průkaz pozbývá platnosti 45. den po nabytí právní moci rozhodnutí.

Správní orgán má na vydání rozhodnutí lhůtu 30 dnů od zahájení správního řízení. V případě složitějšího dokazování může být lhůta prodloužena až o dalších 30 dnů.

V průběhu správního řízení může správní orgán vydávat usnesení, které je dalším typem „rozhodnutí“. Rozhoduje se jím o procesních úkonech, pokud tak stanoví zákon.

Usnesení se vydává například o:

- přerušeni řízení § 64, 65 SŘ – pokud návrh obsahuje nedostatky, s výzvou k odstranění; nebyl zaplacen správní poplatek, s výzvou k zaplacení; v případě procesně nezpůsobilého účastníka; pokud probíhá řízení o předběžné otázce; o přerušeni požádal účastník řízení. Po dobu přerušeni neběží lhůty řízení
- sloučení řízení § 140 SŘ – pokud se týká téhož předmětu nebo spolu jinak souvisí
- zastavení řízení § 66 SŘ – pokud navrhovatel vzal svůj návrh zpět, neodstranil vady žádosti, nezaplatil správní poplatek, zemřel, pokud se stala žádost zjevně bezpředmětnou či byla podána žádost zjevně nepřijatelná.⁴⁸

Ukončení trvalého pobytu na území České republiky

Občan, který se rozhodne ukončit trvalý pobyt na území České republiky, sdělí tuto skutečnost písemně ohlašovně podle místa trvalého pobytu nebo zastupitelskému úřadu. Pro sdělení není předepsán žádný formulář. Může mít volnou formu, kde identifikuje svou

⁴⁸ Zákon č. 500/2004 Správní řád, In: Sbirka zákonů, částka 174/2004

osobu jménem, případně jmény, příjmením, datem narození, případně rodným číslem, adresou aktuálního trvalého pobytu, případně může uvést datum, ke kterému ukončuje trvalý pobyt. Sdělení musí mít úředně ověřený podpis občana. To neplatí, podepíše-li občan sdělení před zaměstnancem ohlašovny nebo zastupitelského úřadu. V případě, že zasílá sdělení formou datové zprávy, jej po vyplnění podepíše uznávaným elektronickým podpisem nebo dodá prostřednictvím vlastní datové schránky. Dnem ukončení trvalého pobytu se rozumí den, kdy občan předal sdělení o této skutečnosti příslušné ohlašovně či pozdější den uvedený v prohlášení. Za tento úkon se vybírá správní poplatek ve výši 100 Kč dle položky 2, písm. e), zák. č. 634/2004 Sb. Za podání žádosti na zastupitelském úřadě České republiky v zahraničí pak správní poplatek ve výši 300 Kč, položka 158, písm. b) zák. č. 634/2004 Sb. Ohlašovna následně zavede datum ukončení pobytu občana na území České republiky do informačního systému, a to nejpozději do 3 dnů. Ukončením pobytu na území České republiky končí platnost občanského průkazu. Občan je povinen jej odevzdat do 15 pracovních dnů obecnímu úřadu s rozšířenou působností, který občanský průkaz vydal nebo matričnímu úřadu dle místa trvalého pobytu.^{49 50}

Sdělení vlastníkovni nemovitosti údaj o přihlášených osobách

Vlastník objektu může podat písemnou žádost o sdělení údajů o přihlášených osobách v jeho nemovitosti, a to místně příslušné ohlašovně dle adresy objektu. Vlastník v žádosti musí uvést údaje vedoucí k jeho identifikaci dle § 37, odst. 2 zák. 500/2004 Sb. Oprávněnost podání žádosti si ohlašovna prověří nahlédnutím do katastru nemovitostí, kde musí být žadatel uveden jako vlastník objektu. Ohlašovna následně vydá soupis občanů, hlášených na adrese, ve znění: jméno, případně jména, příjmení a datum narození. Za tento správní úkon se vybírá správní poplatek ve výši 50 Kč za každou i započatou stránku dle položky 3, písm. a), zák. č. 634/2004 Sb. Sdělení se doručuje písemně do vlastních rukou.

Zápis doručovací adresy

Občan si může nechat zavést ke své osobě adresu do registru obyvatel, na kterou mu mají být doručovány písemnosti podle zvláštního předpisu. Písemná žádost (**Příloha E**) se podává na ohlašovně dle místa trvalého pobytu. Žádost musí obsahovat údaje

⁴⁹ Zákon č. 133/2000 Sb., §10, odst. 12, In: Sbirka zákonů, částka č. 39/2000

⁵⁰ www.mvcr.cz, *Ukončení trvalého pobytu*, <https://www.mvcr.cz/clanek/ukonceni-trvaleho-pobytu.aspx>

k identifikaci občana (jméno, příjmení, adresu trvalého pobytu, datum narození) a adresu, na kterou si přeje doručovat písemnosti. V žádosti může uvést i datum, od kterého mají být písemnosti doručovány na zvolenou adresu. Žádost musí mít úředně ověřený podpis. To neplatí v případě, že občan podepíše žádost před zaměstnancem ohlašovny. V tom případě musí prokázat svou totožnost občanským průkazem či cestovním dokladem. Za tento úkon se nevybírá žádný správní poplatek. Ohlašovna pak zavede doručovací adresu do informačního systému přes rozhraní Czech POINT@office. Občan by měl mít na paměti, že má zavedenu konkrétní doručovací adresu. Ohlášením změny místa trvalého pobytu zůstává doručovací adresa zavedená v registrech. V případě potřeby je tedy nutno tuto změnit či zrušit, neboť při doručování má přednost doručovací adresa před adresou trvalého pobytu.

Ukládání oznámení o uložení zásilky a výzvy s poučením pro osoby s trvalým pobytem na ohlašovně

Osobám s místem trvalého pobytu na ohlašovně má ohlašovna zajistit vhodné místo, kde bude možné uložit oznámení o uložení zásilky a výzvu s poučením⁵¹. Občan pak má povinnost si tyto výzvy vyzvedávat. V případě, že tak neučiní, je mu písemnost doručena fikcí. V praxi si málokdo z občanů, s hlášeným trvalým pobytem na ohlašovně, písemnosti vyzvedává. Bylo by pro ně tedy vhodné, aby si nechali zřídit doručovací adresu či datovou schránku.

3.2.6 Doručování ve správním řízení

Správní orgán má povinnost se držet následujícího postupu při doručování písemností.

Doručuje se:

- 1) prostřednictvím datové schránky
- 2) na adresu pro doručování, sdělenou účastníkem řízení
- 3) na doručovací adresu vedenou v informačním systému evidence obyvatel
- 4) na adresu trvalého pobytu

⁵¹ Zákon č. 133/2000 Sb., §10c, In: Sběrka zákonů č. 39/2000

Účastník řízení může požádat správní orgán o zasílání písemností během správního řízení na konkrétní adresu. Může to být i elektronická (e-mailová) adresa. Dále se může dohodnout, že si písemnosti bude přebírat osobně. V případě, že se nedaří doručovat, zvolí správní orgán doručení veřejnou vyhláškou na úřední desce. Tento případ se nejčastěji užívá při doručování občanům s adresou trvalého pobytu na ohlašovně.

3.2.7 Práva a povinnosti vázané na trvalý pobyt

Přihlášením k místu trvalého pobytu je občan navázán k určité obci. Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů. Tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem.

Občan dle trvalého pobytu má právo

- Hlasovat ve volbách a místním referendu. Je veden v seznamu voličů dle místa trvalého pobytu. V případě, že chce volit v jiné obci, musí požádat v místě svého trvalého pobytu o voličský průkaz. V případě voleb do zastupitelstva obce a místního referenda lze volit pouze v místě svého trvalého pobytu.
- *„Být volen do zastupitelstva obce,*
- *Vyjadřovat na zasedání zastupitelstva obce v souladu s jednacím řádem svá stanoviska k projednávaným věcem, nahlížet a vyjadřovat se k návrhu rozpočtu obce a k závěrečnému účtu obce*
- *Požadovat projednání určité záležitosti v oblasti samostatné působnosti radou obce nebo zastupitelstvem obce*
- *Podávat orgánům obce návrhy, připomínky a podněty“.*⁵²

Občan dle trvalého pobytu je povinen

- Seznámit se a dodržovat místní vyhlášky a nařízení obce. Mohou to být např. obecně závazné vyhlášky o místních poplatcích, o dodržování nočního klidu apod.

⁵² Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, § 16, In: Sbírká zákonů částka č. 38/2000

- Občan, který dosáhl 15 let, má povinnost mít platný občanský průkaz a na požádání se jím prokazovat. Občanský průkaz je veřejnou listinou, kterou občan prokazuje údaje, do něj na základě zákona zapisované. Jedním z údajů je i trvalý pobyt občana.

Místem trvalého pobytu se řídí místní příslušnost k mnoha správním úřadům nebo i příslušnost k zápisu dítěte do mateřské či základní školy.

Ze zavedení místa trvalého pobytu nevyplývají občanu žádná práva k objektu ani k vlastníku nemovitosti.

4 Vlastní práce

Pro praktickou část analýzy správních činností na úseku obyvatel si autorka vybrala město Bystřice, kde působí na hospodářsko-správním odboru jako referent matriky, evidence obyvatel a pohledávek. Úvodem bude krátce popsána historie a charakteristika města a dále budou rozebrány dílčí činnosti na úseku evidence obyvatel.

4.1 Město Bystřice

Bystřice se nachází ve Středočeském kraji, 7 km jižně od města Benešov. Vznikla jako osada pro odpočinek cestujících a napojení koní na úseku jedné z nejstarších dálkových cest, tzv. Gmündské stezce, v mírné kotlině údolní říčky Bystré. Městečko Bystřici s kostelem založil Ondřej Benešovic z Dubé v letech 1258–1278. V roce 1361–1381 vystavěl, v nedalekém Lěsně (dnes osada Líšno), Beneš z Dubé hrad. Původní vlastníky vystřídali v 15. století Šternberkové. V roce 1471 byla Bystřice, za odměnu pomoci v boji, povýšena králem Jiřím z Poděbrad na městys a získala originální erb. Na červeném štítě stojí na zelené louce starobylý vojenský vůz se zlatým metacím prakem a nad ním vějířovitě vystupuje pět modrých pětilistých pomněnek na zelených stoncích. Tak vznikl znak městyse, nyní města Bystřice.

Za druhé světové války se západní část města stala cvičištem Zbraní SS Benešov a její obyvatelé se museli vystěhovat. Během války se v Bystřici nacházel také koncentrační tábor pro tzv. smíšená manželství.⁵³

Obrázek č. 2 - Erb města Bystřice

Zdroj: město Bystřice; Zpracování: převzato z www.mestobystrice.cz

⁵³ www.mestobystrice.cz (Město Bystřice, 2023), <https://www.mestobystrice.cz/osady-1/bystrice-39cs.html>

Obrázek č. 3 - Logo města Bystřice

Zdroj: město Bystřice; Zpracování: převzato z www.mestobystrice.cz

Obrázek č. 4 - Vlajka města Bystřice

Zdroj: město Bystřice; Zpracování: převzato z www.mestobystrice.cz

V současné době se správní území města Bystřice rozkládá na 63,36 km². Město se člení na 26 částí a leží na 10ti katastrálních územích.

- Bystřice u Benešova – část Bystřice
- Božkovice – části Božkovice, Radošovice a Tožice
- Drachkov – části Drachkov a Zahořany
- Jinošice – části Jinošice, Líštělec a Opřetice
- Jírovice – části Jírovice, Hůrka, Jarkovice a Semovice
- Kobylí – části Kobylí, Hlivín a Vojslavice
- Líšno – části Líšno a Mokrý Lhota
- Nesvačily u Bystřice – části Nesvačily a Petrovice
- Ouběnice u Votic – části Ouběnice, Jeleneč, Jiřín a Strženec
- Tvoršovice – části Tvoršovice a Mlýny

Město má dobrou občanskou vybavenost. Je zde mateřská i základní škola, zdravotní středisko, lékárna, pošta, sportoviště, divadlo, městská knihovna, městské kulturní a informační centrum, pečovatelský dům pro seniory, ve středu města se nachází několik obchodů a restaurací. Pro spojení s ostatními městy lze využít autobusovou i železniční dopravu.

Město Bystřice je obcí I. stupně s matričním a stavebním úřadem. Městský úřad je reprezentován starostou, místostarostou, tajemnicí a dalšími zaměstnanci úřadu, rozdělenými do organizačních složek:

- Kancelář vedení města
- Projektová kancelář
- Stavební úřad
- Odbor hospodářsko-správní: podatelna, finanční účtárna, mzdová účtárna, matrika a evidence obyvatel
- Odbor investic, výstavby a správy majetku: správa majetku, inženýrská činnost, životní prostředí, pozemky

Celkem je zde zaměstnáno 22 osob.

Pro zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku má město zřízeno obecní policii. Město je zřizovatelem mateřské a základní školy, Služeb Bystřice s.r.o., Letiště Benešov MKIC Bystřice p.o. a JSDHO Bystřice.

Město Bystřice spadá pod ORP Benešov.

4.1.1 Evidence obyvatel ve správě města Bystřice

Evidence obyvatel je správní činnost vykonávána městským úřadem v přenesené působnosti. Ve městě Bystřice tato agenda spadá pod odbor hospodářsko-správní. Vykonává ji jedna úřednice, společně s agendou matriky a správou místních poplatků, CzechPOINTem, včetně legalizace a vidimace.

Pro vykonávání veřejné správy přešel Městský úřad Bystřice v roce 2020 na informační systém Ginis, čímž si provázal většinu jednotlivých agend do jednoho programu. Do tohoto roku byly agendy zpracovávány prostřednictvím různých programů a složitě se předávaly informace. Například evidence obyvatel, matrika a účetnictví se vedly v programu Fénix, mzdy v programu Flux, spisová služba v programu Triáda, apod.

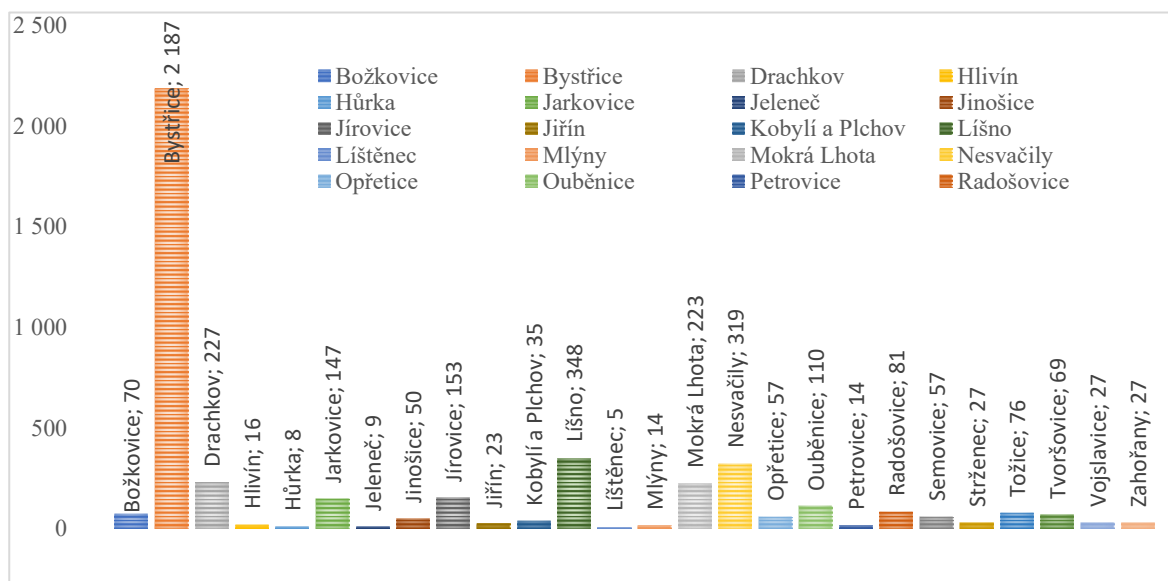
Městský úřad eviduje k 01.01.2023 celkem 4.531 obyvatel, z toho 4.379 občanů České republiky a 152 občanů s povoleným pobytem na území ČR (cizinců).

Tabulka č. 1 - Počet obyvatel k 01.01.2023

Statistika města Bystřice - stav obyvatel k datu				Datum: 01.01.2023		
Část obce	Občané s TP na území města			Občané s TP + cizinci na území města		
	Ženy	Muži	Celkem	Ženy	Muži	Celkem
Božkovice	33	37	70	33	40	73
Bystřice	1 123	1 064	2 187	1 129	1 127	2 256
Drachkov	113	114	227	113	114	227
Hlivín	7	9	16	7	9	16
Hůrka	4	4	8	4	6	10
Jarkovice	74	73	147	74	73	147
Jeleneč	5	4	9	5	4	9
Jinošice	21	29	50	21	29	50
Jírovice	76	77	153	77	78	155
Jířín	14	9	23	14	9	23
Kobylí a	16	19	35	16	19	35
Líšno	167	181	348	167	187	354
Líštěnec	2	3	5	2	3	5
Mlýny	6	8	14	6	8	14
Mokrá Lhota	117	106	223	117	111	228
Nesvačily	151	168	319	152	176	328
Opřetice	25	32	57	25	33	58
Ouběnice	55	55	110	55	55	110
Petrovice	5	9	14	5	18	23
Radošovice	44	37	81	44	39	83
Semovice	25	32	57	25	46	71
Strželec	11	16	27	11	16	27
Tožice	42	34	76	42	34	76
Tvoršovice	33	36	69	36	61	97
Vojslavice	12	15	27	12	15	27
Zahořany	14	13	27	15	14	29
Celkem	2 195	2 184	4 379	2 207	2 324	4 531

Zdroj: údaje z informačního systému Ginis města Bystřice; Zpracování: vlastní práce

Graf č. 1 - Občané s trvalým pobytem na území města Bystřice k 01.01.2023

Zdroj: údaje z informačního systému Ginis města Bystřice; Zpracování: vlastní práce

V první části tabulky č. 1 je přehled přihlášených osob k trvalému pobytu. V druhé části tabulky jsou k občanům ČR s trvalým pobytem na území města Bystřice pro představu připočtení cizinci, kteří mají povolený pobyt na základě přihlášení u cizinecké policie. Z této tabulky vyplývá graf č. 1, který je již zaměřen na občany s trvalým pobytem dle zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel. Nejobydlenější městskou částí je samotné město Bystřice s 2 187 občany přihlášenými k trvalému pobytu. V této městské části se mimo rodinných domů nachází i několik domů bytových a dům s pečovatelskou službou. V ostatních městských částech převažují hospodářské usedlosti, rekreační objekty a rodinné domy. Přestože jsou některé objekty běžně trvale obývány, mají jejich obyvatelé „z nějakého subjektivního důvodu, trvalý pobyt hlášen mimo území města Bystřice.

Aktualizace pohybu obyvatel v informačním systému (programu) Ginis probíhá průběžně díky napojení na základní registry. V programu je potřeba každého evidovaného občana přihlásit ke změnám. Díky tomu se průběžně načítají změny adresy trvalého pobytu, jména a příjmení či úmrtí u občanů zavedených v tomto systému. Aktualizace nově narozených dětí s trvalým pobytem na území města Bystřice neprobíhá automaticky, neboť informační systém tyto osoby zatím neviduje, nemůže tedy do základních registrů (ROB) zaslat dotaz na změnu. Pověřená úřednice žádá dálkově přes aplikaci CzechPOINT@office o všechny změny údajů obyvatel na území města Bystřice jako narození, úmrtí, přistěhování

a odstěhování, kde jí následně do datové schránky města přijde soubor ve formátu *.txt ze správy základních registrů. Tento poté načte do informačního systému Ginis. Systém provede porovnání s evidovaným stavem a změny zavede. Automaticky načítané změny jména či příjmení nemají v aktualizaci uvedeny důvod změny. Správní orgán tedy neví, zda ke změně příjmení došlo z důvodu uzavření sňatku (měl by tedy být změněn i osobní stav), či si osoba změnila jméno či příjmení dle § 72, zák. č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení.

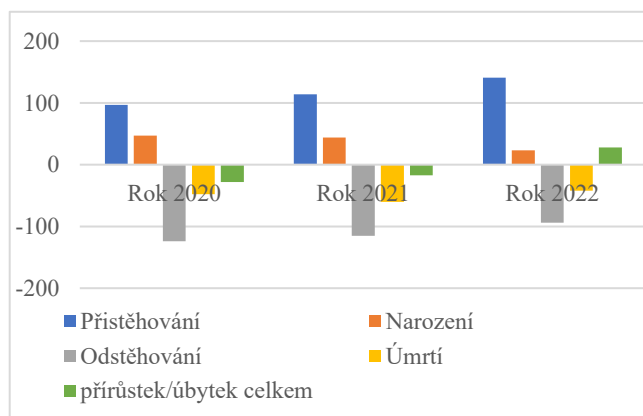
Mimo digitální evidence v programu Ginis vede ohlašova listinou evidenci na přihlašovacích tiskopisech, které je občan povinen vyplnit při přihlášení k trvalému pobytu dle zákona č 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel. Tyto se uchovávají v kartotékách dělených dle částí obce a řazených abecedně dle příjmení. Tyto tiskopisy se v „živých“ kartotékách uchovávají po dobu života osoby a po úmrtí se přesunou do kartotéky „mrtvé“, kde se uchovávají dalších 75 let.

Tabulka č. 2 - Pohyb obyvatel s TP na území města Bystřice za období 2020-2022

	Stav k 01.01.	Přistěhování	Narození	Odstěhování	Úmrtí	Celkem	Stav k 31.12.
Rok 2020	4396	97	47	-124	-48	-28	4368
Rok 2021	4368	114	44	-115	-60	-17	4351
Rok 2022	4351	141	23	-94	-42	28	4379

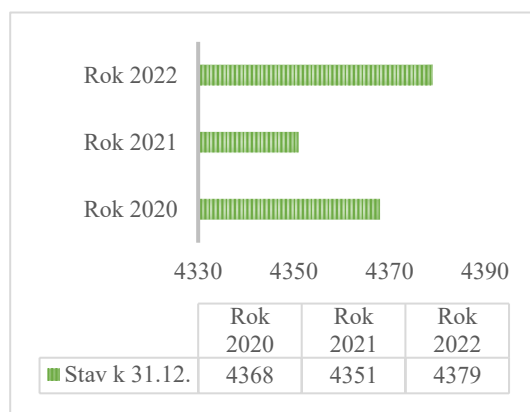
Zdroj: údaje z informačního systému Ginis města Bystřice; Zpracování: vlastní práce

Graf č. 2 - Přírůstky a úbytky obyvatel města Bystřice

Zdroj: údaje z informačního systému Ginis města Bystřice; Zpracování: vlastní práce

Graf č. 3 - Počty obyvatel s TP za roky 2020–2022

Zdroj: údaje z informačního systému Ginis města Bystřice; Zpracování: vlastní práce

4.1.2 Činnosti prováděné ve správě města Bystřice, dle zákona o evidenci obyvatel

Vybraní zaměstnanci Městského úřadu Bystřice, kteří mají přístup k osobním údajům v základních registrech, mají přiděleny kvalifikovaný a komerční certifikát, což jsou kódy pro přístup do základních registrů, nahané na osobní čipové kartě zaměstnance, které umožňují nahlížet a využívat osobní údaje v těchto registrech. Zaměstnanci jsou vázáni mlčenlivostí a ochranou zneužití osobních údajů obyvatel.

Městský úřad Bystřice je úřadem prvního stupně, tedy agenda evidence obyvatel je spravována na tzv. ohlašovně.

Poskytnutí údajů z informačního systému

Na Městském úřadu Bystřice jsou podávány žádosti o poskytnutí údajů z informačního systému ve většině případů osobně v listinné podobě. V tomto případě se osoba starší 15 let prokáže občanským průkazem, vyplní příslušný tiskopis, ve kterém vyznačí údaje, které ke své osobě či osobě blízké požaduje poskytnout a zaplatí příslušný poplatek dle zákona o správních poplatcích. Po přijetí žádosti a ztotožnění žadatele ohlašovna zajistí zaevidování do spisové služby, čímž žádost získá číslo jednací. Následně je žádost zpracována nahlédnutím na osobu žadatele přes portál CzechPOINT a přepsáním údajů na hlavičkový

papír úřadu, který je následně žadateli vydán. Za osobu mladší 15 let může podat žádost jeho zákonný zástupce.

Dále lze žádost na úřad zaslat písemně, avšak podpis na této žádosti musí být úředně ověřen. Další možností je zaslat žádost svou datovou schránkou. V takovém případě se úřední ověření podpisu nepožaduje, protože se předpokládá, že ke své datové schránce má přístup pouze její vlastník. Poplatek bývá většinou zaslán na účet města. Poté je žádost zpracována a údaje jsou osobě zaslány prostřednictvím pošty do vlastních rukou nebo zpět do datové schránky žadatele.

Nejčastějším důvodem podání žádosti je poskytnutí údaje o osobním stavu, neboť tento údaj již není povinným údajem v občanském průkazu a někteří občané si jej tam nenechávají zanechat. V některých životních situacích však musí tuto informaci doložit a jedinou možností je získat informaci ze základních registrů.

Za období 2018-2022 bylo podáno 11 žádostí o poskytnutí údajů.

Zprostředkování kontaktu

Tuto službu veřejnosti poskytuje Ministerstvo vnitra. Žádost o zprostředkování kontaktu však lze podat i osobně na matričním úřadě, obecním úřadě obce s rozšířenou působností, krajském úřadě a v tomto případě nemusí být podpis na žádosti úředně ověřen. Žádost je následně zaslána Ministerstvu vnitra.

Na Městském úřadu Bystřice byla od roku 2017 podána pouze 1 osobní žádost o zprostředkování kontaktu. V takovém případě žadatel vyplní předepsaný formulář, kde uvede své identifikační údaje a následně údaje o osobě kontaktované, podle nichž bude možné osobu identifikovat. Správní poplatek lze uhradit přiloženým kolkem či uhradit na účet Ministerstva vnitra. V případě platby správního poplatku na místě, musí městský úřad tuto platbu následně převést Ministerstvu vnitra. Pokud Ministerstvo vnitra osobu vyhledá, zašle kontaktovanému údaje o žadateli a je na jeho rozhodnutí, zda se s žadatelem spojí či ne. Jestliže žadatel uvede do žádosti, že je osobou blízkou, získá v případě úmrtí kontaktovaného informaci o datu a místě úmrtí.

Vzhledem k výši poplatku a k tomu, že žadatel nemá jistotu, že se s hledanou osobou skutečně zkontaktuje, nebývá na Městském úřadu Bystřice tato služba často využívána.

Velmi časté jsou ale neformální dotazy na kamarády z dětství, z vojny, spolužáky apod. Zákon o ochraně osobních údajů však neumožňuje tyto informace poskytnout. Vzhledem k tomu, že Bystřice je malé město, kde se lidé většinou navzájem znají, snaží se úřednice vyjít tazateli vstříc. Pokud je úřadu osoba známá, převezme si úřednice kontakt na tazatele a předá ho spolu s výzvou k obezřetnosti hledané osobě.

Trvalý pobyt občanů ČR – zápis, změna, zrušení, ukončení

Narozením získává dítě automaticky trvalý pobyt matky, případně otce, pokud je matkou cizinka. Zápis je prováděn matrikou v místě narození. Po přidělení rodného čísla z registru rodných čísel zavede matrikářka narození do agendového informačního systému evidence obyvatel.

Vzhledem k tomu, že se v Bystřici nenachází porodnice, zapisovala zde matrika za posledních 7 let pouze čtyři narození, a to z důvodů vědomého domácího porodu nebo překotného porodu.

Změna místa trvalého pobytu se ohlašuje na ohlašovně v místě nového trvalého pobytu. Změnu ohlašuje občan starší 15 let nebo jím pověřený zmocněnec na základě zvláštní plné moci s úředně ověřeným podpisem. Za občana mladšího 15 let či občana s omezenou svéprávností jeho zákonný zástupce či člen domácnosti oprávněný k zastupování občana dle rozhodnutí soudu.

Přihlašovaný obdrží na ohlašovně k vyplnění přihlašovací lístek k trvalému pobytu. Vzhledem ke způsobu archivace je možné používat pouze originální tiskopis. Není tedy možné přijít s vytištěným a předvyplněným formulářem, ač je jeho vzor možné stáhnout z internetu. Občan předloží doklad totožnosti. Prvotně občanský průkaz, nemá-li ho, tak jiný obdobný doklad, který je veřejnou listinou. Dále předkládá oprávnění k užívání dané nemovitosti.

Oprávněním je například:

- Vlastnictví nemovitosti. V tom případě ohlašovna sama nahlédne do katastru nemovitostí a vlastnictví si ověří.
- Věcné břemeno užívání nemovitosti. Ohlašovna sama nahlédne do katastru nemovitostí a prověří zápis.

- Nájem nemovitosti. Přihlašovaný předkládá platnou nájemní smlouvu, na základě které se stává oprávněným uživatelem. Ohlašovna nemá povinnost zkoumat vůli pronajímatele k přihlášení nájemce k trvalému pobytu.

Dále se lze přihlásit k trvalému pobytu do nemovitosti na základě písemného, úředně ověřeného souhlasu oprávněné osoby k užívání nemovitosti. Písemný ověřený souhlas se nepožaduje v případě, kdy oprávněná osoba potvrdí souhlas osobně na přihlašovacím tiskopisu.

Ohlašovna zkontroluje přes informační systém CzechPOINT platnost předložených dokladů, dále oprávněnost k užívání nemovitosti a pokud neshledá nesrovnalosti, provede zápis v tomto systému, přes Agendu ohlašovny, k jeho osobě o nové adrese a datu změny přihlášení, který se do několika minut promítne do registru obyvatel (ROB). Odhlášení z předchozího místa trvalého pobytu proběhne automaticky. Současně se zavedením nové adresy občana do registru obyvatel, zavede úřednice osobu do programu Ginis, modulu evidence obyvatel a provede propojení na základní registry k automatickému přebírání případných změn. Za ohlášení změny trvalého pobytu je občan povinen zaplatit správní poplatek dle zákona o správních poplatcích ve výši 50 Kč. U občanského průkazu odstříhne ohlašovna vyznačený roh „B“, což značí změnu v údajích v občanském průkazu. Současně vydá potvrzení o změně místa trvalého pobytu, které se stává nedílnou součástí občanského průkazu. Občan má povinnost do 15 dnů požádat u jakéhokoli úřadu obce s rozšířenou působností o vydání nového občanského průkazu. Na vydání nového občanského průkazu má pak úřad lhůtu 30 dnů. Platnost současného občanského průkazu skončí 45. dnem po změně údaje v něm.

Pokud se občan přihlašuje k trvalému pobytu na základě předložení jiného dokladu totožnosti, než je občanský průkaz, potvrzení o změně místa trvalého pobytu se nevydává, neboť toto potvrzení je pouze pro odůvodnění změn uvedených v občanském průkazu.

V případě přihlášení nezletilého, který nemá občanský průkaz, předkládá zákonný zástupce rodný list dítěte. Nezletilí do 15 let jsou od správního poplatku za ohlášení změny trvalého pobytu osvobozeni.

Pokud se k trvalému pobytu přihlásí osoba na základě jiného oprávnění než vlastnictví nemovitosti, má ohlašovna povinnost do 3 dnů od přihlášení písemně informovat vlastníka

o změně počtu obyvatel přihlášených v jeho nemovitosti a na základě jakého oprávnění došlo k přihlášení.

V případě úmrtí občana proběhne odhlášení z místa trvalého pobytu automaticky na základě zápisu úmrtí matrikou.

Zrušení údaje o místu trvalého pobytu je úkonem, při kterém ohlašovna vede správní řízení, jehož výsledkem je vydání konstitutivního rozhodnutí. Správní řízení je zahajováno buď z moci úřední nebo na návrh vlastníka či oprávněné osoby. Z moci úřední bylo na Městském úřadu Bystřice vedeno správní řízení na zrušení údaje o místu trvalého pobytu za posledních 5 let pouze 3x, a to z důvodů nezpůsobilosti objektu k užívání za účelem bydlení nebo neexistence stavby. V naprosté většině dochází k zahájení správního řízení podle § 12, odst. c) zák. 133/2000 Sb., na návrh vlastníka či oprávněné osoby, z důvodu zániku užívacího práva přihlášeného občana k objektu a zároveň jeho neužívání. V letech 2018–2022 eviduje ohlašovna 74 podaných návrhů na zrušení údaje o trvalém pobytu. Ve většině z nich bylo, na základě získaných podkladů, vydáno rozhodnutí o zrušení údaje o trvalém pobytu. V jednom případě se návrh zamítl, neboť správní orgán v získaných důkazech neshledal důvody pro zrušení údaje o trvalém pobytu. Ve dvou případech bylo usnesením rozhodnuto o ukončení správního řízení. V prvním případě vzal navrhovatel svůj návrh zpět a v druhém se stala žádost zjevně bezpředmětnou, neboť se v průběhu správního řízení účastnice sama přihlásila k trvalému pobytu do jiné nemovitosti.

Na ohlašovnu často docházejí občané s žádostí, že si chtějí přihlásit adresu trvalého pobytu na úřad, protože se z místa původního pobytu odstěhovali a vlastník nemovitosti si nepřeje, aby u něj měli hlášen trvalý pobyt. Tímto způsobem to však není možné. Návrh na zrušení údaje o trvalém pobytu občana ČR může podat pouze vlastník či oprávněná osoba. Městský úřad Bystřice má pro podání návrhu připravený formulář, který navrhovatel sám vyplní. Lze využít i možnosti podat návrh na ohlašovně ústně do protokolu. Účastníky řízení jsou pak navrhovatel a osoba, které má být údaj o místu trvalého pobytu zrušen. Z návrhu musí být jasné, kdo návrh podává a komu má být údaj o trvalém pobytu zrušen. Navrhovatel musí uvést odůvodnění proč návrh podává a dokazovací břímě o zániku užívacího práva a neužívání nemovitosti je na jeho straně. Ve většině případů je navrhovatelem využívána možnost prokázání skutečnosti svědeckou výpovědí. Na Městském úřadu Bystřice je požadováno navržení alespoň dvou svědků. Skutečnost oprávněnosti podání návrhu si v případě vlastníka ohlašovna ověří nahlédnutím do katastru nemovitostí, v ostatních

případech předkládá navrhovatel listinu opravňující ho k užívání nemovitosti, např. nájemní smlouvu. Po podepsání návrhu navrhovatelem a zaplacením správního poplatku ve výši 100 Kč je zahájeno správní řízení. Ke každému správnímu řízení se zakládá spis, do kterého jsou vkládány všechny související písemnosti. Oznámení o správním řízení s informací, kdy bude provedeno dokazování, se zasílá navrhovateli a osobě, které je údaj o místě trvalého pobytu rušen, tedy druhému účastníku řízení. Pokud je navrženo prokázání důvodů ke zrušení údaje o místě trvalého pobytu svědeckou výpovědí, ohlašovna zašle výzvu k dostavení se ke svědecké výpovědi navrženým svědkům. Při svědecké výpovědi se svědek prokáže dokladem totožnosti a musí být poučen o svých právech a povinnostech. Toto poučení je součástí výzvy k dostavení se svědka, kterou zasílá ohlašovna. Skutečnosti, sdělené svědkem, zapíše úřednice do protokolu, který svědek následně podepíše. Po shromáždění podkladů musí být, před vydáním rozhodnutí, účastníci řízení vyrozuměni o možnosti seznámení se s podklady a vyjádření se k nim. Jen velmi zřídka se stane, že této možnosti účastníci využijí. V takovém případě ohlašovna poskytne spis účastníku řízení a provede o tom zápis s případným vyjádřením účastníka. V případě, že jsou splněny všechny podmínky pro zrušení údaje o místě trvalého pobytu, je vydáno rozhodnutí o jeho zrušení. V části poučení rozhodnutí je informace o možnosti podání odvolání do 15 dnů od doručení rozhodnutí. Povinností účastníka, jemuž byl údaj o místě trvalého pobytu zrušen, je požádat o vydání nového občanského průkazu do 15 dnů od nabytí právní moci rozhodnutí. Místem jeho trvalého pobytu se pak stává adresa ohlašovny. Rozhodnutí se zasílá všem účastníkům řízení do vlastních rukou. Pokud není podáno odvolání, uplynutím 15 dnů nabývá rozhodnutí právní moci. Ohlašovna pak zavede údaj o zrušení místa trvalého pobytu přes informační systém CzechPOINT, agenda ohlašovny. Tato informace se tím popíše do základního registru obyvatel ROB.

Ve správním řízení se veškeré písemnosti účastníkům řízení zasílají prvotně do datové schránky, pokud ji nemají, tak na doručovací adresu a v případě, že ani ta není evidována, doručují se na adresu trvalého pobytu. Pokud si je účastník řízení nevyzvedává, ač mu byla doručena informace o uložení zásilky, považuje se písemnost 10. dnem ode dne, kdy byla připravena k vyzvednutí, za doručenou. Mnohdy se pak stane, že účastník řízení ani neví, že mu bylo zrušeno místo trvalého pobytu a zjistí to až ve chvíli, kdy musí občanský průkaz předložit na úřadu či poště a je mu sděleno, že jeho doklad je neplatný. Ze zákona

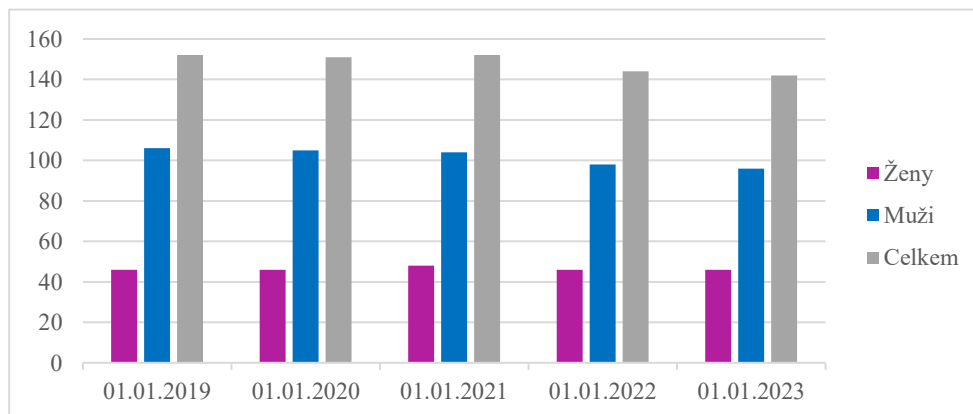
č. 269/2021 Sb., o občanských průkazech vyplývá, že platnost občanského průkazu skončí uplynutím 45 dnů od změny údaje v něm.

Tabulka č. 3 - Počet obyvatel s trvalým pobytem na ohlašovně = úřední adresa

stav k	Ženy	Muži	Celkem
01.01.2019	46	106	152
01.01.2020	46	105	151
01.01.2021	48	104	152
01.01.2022	46	98	144
01.01.2023	46	96	142

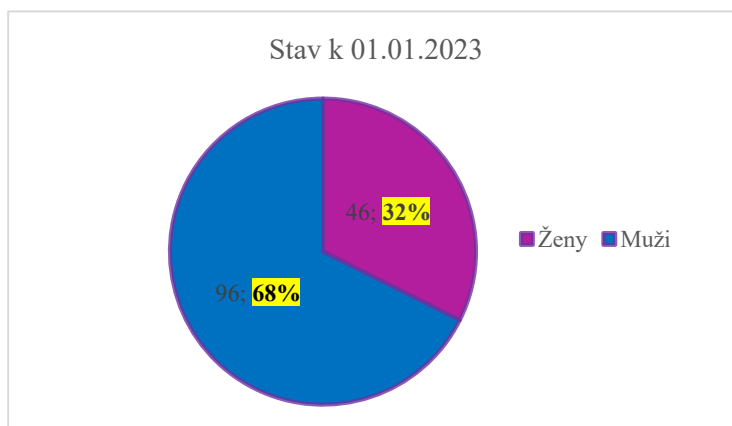
Zdroj: údaje z informačního systému Ginis města Bystřice; Zpracování: vlastní práce

Graf č. 4 - Přehled počtu osob s úřední adresou

Zdroj: údaje z informačního systému Ginis města Bystřice; Zpracování: vlastní práce

Graf č. 5 - Poměr počtu mužů a žen s úřední adresou k datu 01.01.2023

Zdroj: údaje z informačního systému Ginis města Bystřice; Zpracování: vlastní práce

Tabulka č. 3 a z ní vyplývající grafy č. 4 a 5 znázorňují počty občanů města Bystřice se zrušeným trvalým pobytem, kteří mají z tohoto důvodu v základních registrech zavedenu úřední adresu. Z tabulky je patrné, že počet osob s úřední adresou má za posledních 5 let nepatrně klesající tendenci. Z těchto dat dále vyplývá, že trvalý pobyt je rušen častěji mužům než ženám, a to zhruba o 2/3.

Tabulka č. 4 - Občané s úřední adresou v ČR

Občané s TP na adrese úřadu	Rok											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018**	2019***	2020*** *	2021*** **	2022*** ***
Jihočeský	10 792	12 333	14 461	16 579	18 811	19 372	19 391	19 240	19 924	19 244	19 126	18 959
Jihomoravský	42 881	47 410	51 901	55 648	58 412	58 921	59 210	59 515	60 716	59 975	60 549	60 633
Karlovarský	9 832	11 035	12 477	13 425	14 289	14 345	14 280	13 940	13 977	13 731	13 586	13 549
Královéhradecký	10 044	11 868	13 383	14 964	16 094	16 687	16 469	16 727	17 593	17 057	16 881	16 679
Liberecký	8 918	10 523	12 437	14 243	15 082	15 266	15 204	14 973	15 631	15 138	15 013	14 799
Moravskoslezský	31 842	37 038	42 046	45 473	47 256	47 348	47 145	46 724	46 196	45 166	44 573	43 469
Olomoucký	16 015	20 230	21 188	23 223	24 296	24 240	25 927	25 685	26 022	25 327	25 177	24 931
Pardubický	9 079	9 672	12 343	14 021	14 488	15 049	15 706	15 793	16 498	15 894	15 920	15 697
Plzeňský	13 672	15 874	17 946	19 834	21 674	21 628	21 711	21 714	22 109	21 409	21 106	20 729
Středočeský	28 948	34 250	40 232	46 858	47 786	49 457	50 461	50 602	51 854	50 740	50 452	49 572
Ústecký	21 681	24 750	27 398	29 313	29 801	29 186	28 810	29 478	29 538	28 858	28 442	28 130
Vysočina	7 183	8 769	10 697	11 614	12 090	12 672	13 187	13 429	14 011	13 527	13 382	13 150
Zlínský	12 139	14 696	16 877	18 556	19 587	20 556	20 477	20 616	20 774	20 460	20 226	19 867
Praha	23 161	26 055	29 363	32 374	35 532	36 740	37 212	37 015	37 128	36 781	36 046	35 266
CELKEM	246 187	284 503	322 749	356 125	375 198	381 467	358 190	385 451	391 971	383 307	380 479	375 430
meziroční		38 316	38 246	33 376	19 073	6 269	3 723	261	6 520	-8 664	-2 828	-5 049

stav k 1. 1. daného roku

***) zdroj: OCIS MVČR (v předchozích letech údaje poskytovaly KÚ)

****) zdroj: OCIS MVČR (v předchozích letech údaje poskytovaly KÚ), k datu 9. 1. 2019

*****) zdroj: OCIS MVČR (v předchozích letech údaje poskytovaly KÚ), k datu 22.1.2020

*****) zdroj: OCIS MVČR (v předchozích letech údaje poskytovaly KÚ), k datu 12..1.2021

*****) zdroj: OCIS MVČR (v předchozích letech údaje poskytovaly KÚ), k datu 9.2.2022

Zdroj: podklady získané od Ministerstva vnitra ČR, odboru správních činností, oddělení evidence obyvatel; Zpracování Ministerstvo vnitra ČR

Tabulka č. 4 znázorňuje celorepublikový stav občanů s TP na adrese úřadu. I zde je vidět za poslední 3 roky mírně klesající tendence. Z diskuzí s kolegy na ohlašovacích vyhláškách vyplynula domněnka, že tento pokles mohl být vyvolán pandemií Covid 19, která v letech 2020 a 2021 přinesla značné restriktce občanům. Jednou z nich bylo i omezení vstupu na úřady.

Důvody pro podání návrhu na zrušení údaje o místě trvalého pobytu jsou různé. Nejčastěji se setkáváme s těmito:

- Koupě prázdné nemovitosti zatížené údajem o TP neznámé osoby

- b) Obavy z exekuce
 - c) Osoba se fyzicky odstěhovala, ale nemá se kam jinam přihlásit
 - d) Osoba vede nezřízený život a v nemovitosti nebydlí
 - e) Koupě nemovitosti a odstěhování původního vlastníka či uživatele
 - f) Rozvod manželství a odstěhování
- ad a) Mnohdy se stane, že při koupi nemovitosti vlastník až následně zjistí, že jsou na její adrese přihlášeny k trvalému pobytu osoby, které tam již léta nebydlí. Nový vlastník je nezná a sousedé také ne, či si na ně jen matně pamatují. V těchto případech nebývá pochyb o naplnění důvodů pro zrušení údaje o místu trvalého pobytu. Problém však bývá s doručováním písemností osobám, kterým je údaj rušen. Ve většině případů se zdržují neznámo kde a datovou schránku ani doručovací adresu nemají. Doručuje se tedy na adresu trvalého pobytu a případně následně veřejnou vyhláškou. Tyto osoby se většinou správního řízení fyzicky vůbec neúčastní a zrušení údaje o místu trvalého pobytu zjistí až ve chvíli, kdy předkládají občanský průkaz ke ztotožnění a je jim sděleno, že jejich doklad je neplatný.
- ad b) Návrh je často podáván na rodinné příslušníky z důvodu obavy z exekuce. Většinou jde o zletilé děti, které se nezodpovědně zadluží a pak neplní své závazky. Na adresu jejich trvalého pobytu začnou pak chodit dopisy od exekutorů. Rodiče z obav o svůj majetek přicházejí podat návrh na zrušení údaje o místu trvalého pobytu. Další případy jsou například, kdy si žena k sobě přihlásí k trvalému pobytu svého zadluženého přítele. V těchto případech je nejdříve ohlašovnou zjišťováno, zda osoba, které má být trvalý pobyt rušen, na adrese skutečně nepobývá. Exekutor by měl vymáhat v místech, kde se dotyčný skutečně zdržuje, a ne podle adresy trvalého pobytu. Údaj o trvalém pobytu má pouze evidenční charakter a nezakládá žádná práva k nemovitosti. Zrušení údaje o trvalém pobytu by tedy pozbylo významu, kdyby se dlužník na adrese zdržoval, nehledě na to, že by nebyl splněn důvod neužívání nemovitosti ke zrušení údaje o trvalém pobytu.
- ad c) Dalším důvodem je, kdy se původní nájemník či spolubydlící odstěhuje a vlastník ho již nechce mít přihlášeného v nemovitosti. Občan, který se odstěhoval, se však nemá kam jinam k trvalému pobytu přihlásit, ať je to z důvodu, že nemá nájemní smlouvu nebo ji i má, ale pronajímatel si nepřeje, aby se do jeho nemovitosti přihlásil k trvalému pobytu. Sice je občanům vysvětlováno, že je nájemní smlouva

opravňuje k přihlášení se do nemovitosti, avšak občané mají obavu ze ztráty pronájmu, pokud by porušili dohodu s pronajímatelem. V těchto případech, pokud je účastník řízení, kterému je rušen trvalý pobyt, ochoten dostavit se na ohlašovnu a učinit prohlášení o odstěhování se a neužívání nemovitosti, nevyžaduje ohlašovna jiné dokazování. Pokud oba účastníci správního řízení souhlasí se zrušením trvalého pobytu, je jim nabídnuta možnost vzdát se práva na seznámení se s podklady a vyjádření se k nim. Po vydání rozhodnutí mají možnost vzdát se práva na odvolání. Zkrátí se tak lhůty a občan, kterému je rušen trvalý pobyt, si může dříve zažádat o nový občanský průkaz.

- ad d) Z důvodu vedení nezřízeného života svého zletilého potomka, přicházejí podat návrh na zrušení údaje o místě trvalého pobytu nešťastní rodiče. Jejich děti se chytly nevhodné party, odešly z domova, berou drogy, opíjejí se a v horším případě, pod vlivem omamných látek, navštěvují své rodiče a slovně či fyzicky je napadají. Rodiče se domnívají, že když zletilým dětem zruší trvalý pobyt, nebudou je muset vpustit do nemovitosti. To však nemusí ani v případě jejich trvalého pobytu, neboť jak již bylo uvedeno, trvalý pobyt je údaj pouze evidenční a nezakládá žádná oprávnění k nemovitosti. Ke zletilým dětem, které jsou již schopny žít se samy, nemají rodiče již vyživovací povinnost a rodičovská odpovědnost zaniká plnou svéprávností dítěte. Ač je v těchto případech většinou rozhodnuto o zrušení údaje o místě trvalého pobytu, neřeší to rodičům pocit ohrožení. Bohužel se mnohdy setkáváme s neznalostí funkce údaje o místě trvalého pobytu u policie, kdy na základě tohoto údaje umožní násilnické osobě vstup do nemovitosti.
- ad e) Při uzavření smlouvy o koupi nemovitosti se kupující s prodávajícím dohodnou, že si původní majitel zruší údaj o trvalém pobytu v dané nemovitosti. Tento však následně zjistí, že se nemá kam jinde přihlásit a že na ohlašovnu se sám nenahlásí. Je pak na novém vlastníkovi nemovitosti, aby podal návrh na zrušení údaje o místě trvalého pobytu původnímu majiteli.
- ad f) Další návrhy na zrušení údaje o místě trvalého pobytu bývají podávány po rozvodu manželství. Bývalý/á manžel/ka měl/a odvozené užívací právo dle § 744 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Rozvodem tedy zaniká odvozené užívací právo k nemovitosti a po vystěhování se bývalé/ho manžela/ky, může být podán návrh na zrušení trvalého pobytu, neboť jsou splněny podmínky dle § 12, odst. 1, písm. c)

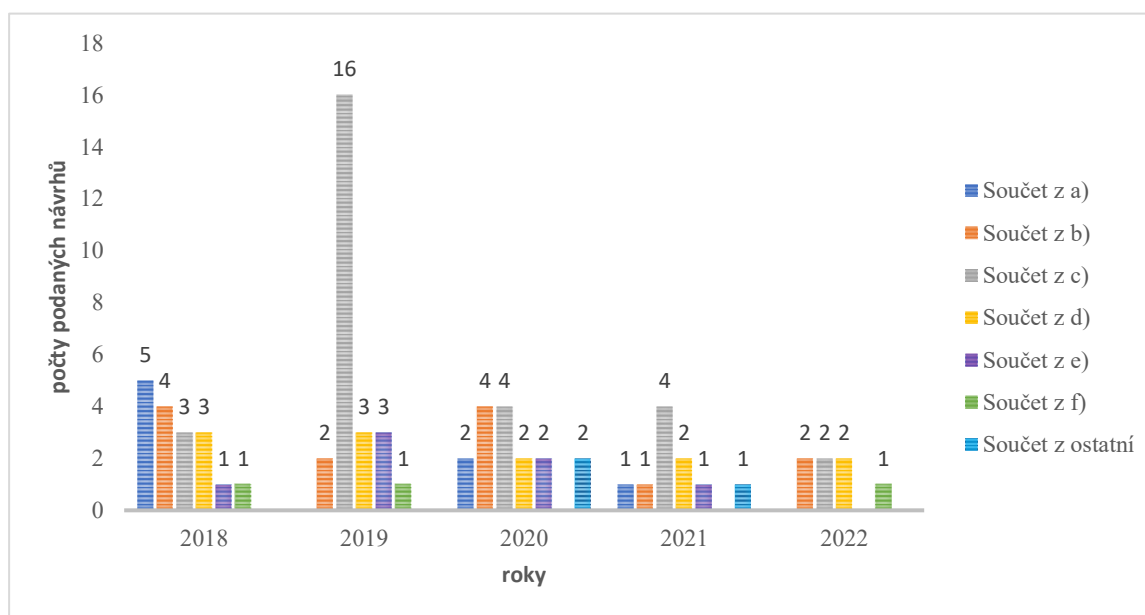
zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, pro zrušení údaje o místu trvalého pobytu. Dokazovací břímě neuzívání nemovitosti je na navrhovateli.

Tabulka č. 5 - Přehled podaných návrhů na zrušení údaje o místu trvalého pobytu

rok	počet podaných návrhů	a) koupě nové nemov.	b) obavy z exekuce	c) nemá se kam přihlásit	d) nezřízený život	e) odstěhování původního uživatele	f) rozvod	ostatní
2018	17	5	4	3	3	1	1	0
2019	25	0	2	16	3	3	1	0
2020	16	2	4	4	2	2	0	2
2021	10	1	1	4	2	1	0	1
2022	7	0	2	2	2	0	1	0
celkem	75	8	13	29	12	7	3	3

Zdroj: dokumentace ohlašovny MěÚ Bystřice; Zpracování: vlastní práce

Graf č. 6 - Podané návrhy na zrušení údaje o místu TP v letech 2018–2022 rozdělené dle nejčastějších důvodů

Zdroj: dokumentace ohlašovny MěÚ Bystřice; Zpracování: vlastní práce

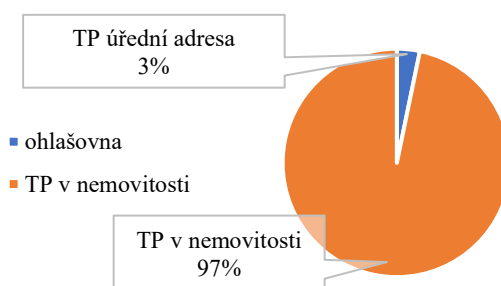
Z uvedených údajů vyplývá, že nejčastějším důvodem pro podání návrhu na zrušení údaje o místu trvalého pobytu je situace, kdy se osoba z nemovitosti fyzicky odstěhuje, avšak nemá možnost se přihlásit na jinou adresu. Za tímto důvodem následují obavy z exekuce a nezřízený život osob.

Tabulka č. 6 - Počet osob s trvalým pobytem na území města Bystřice z toho úřední adresy

Počet osob s TP	Z toho osoby s úřední adresou
4379	142

Zdroj: dokumentace ohlašovny MěÚ Bystřice; Zpracování: vlastní práce

Graf č. 7 - Porovnání počtu úřední adresa na ohlašovně vs. TP v nemovitosti určené k bydlení

Zdroj: dokumentace ohlašovny MěÚ Bystřice; Zpracování: vlastní práce

Ke sdělení o **ukončení** trvalého pobytu na území České republiky došlo na ohlašovně města Bystřice pouze 3 x za posledních 5 let. Ve dvou případech učinil občan prohlášení osobně na ohlašovně. Při prohlášení odevzdal svůj občanský průkaz ohlašovně a uhradil správní poplatek ve výši 100 Kč. Ohlašovna ukončení trvalého pobytu k jeho osobě zavedla do registrů přes portál CzechPOINT a odevzdaný občanský průkaz odeslala úřadu, který jej vydal. V jednom případě přišlo oznámení z velvyslanectví České republiky v Portugalsku s oznámením o ztrátě OP, přičemž dotyčný uhradil poplatek ve výši 300 Kč přímo v Portugalsku na daném velvyslanectví.

Sdělení vlastníkovni nemovitosti – údaj o přihlášených osobách

Pro žádost o sdělení, kdo je v nemovitosti vlastníka přihlášen k trvalému pobytu, může na ohlašovně Městského úřadu Bystřice využít žadatel připravený formulář. V něm identifikuje svou osobu a uvede adresu nemovitosti, pro kterou informaci o přihlášených osobách žádá. Ohlašovna, po ztotožnění žadatele a ověření oprávnění jeho žádosti, vydá soupis osob s uvedením jména, příjmení a datem narození, přihlášených v jeho nemovitosti. Správní poplatek činí v tomto případě 50 Kč za každou započatou stránku. Soupis

se předává osobně nebo zasílá do vlastních rukou. Vzhledem k tomu, že jsou vydávány osobní údaje, je žadatel poučen o mlčenlivosti a zákazu zneužití těchto údajů.

Nedostatek je shledáván v tom, že u bytových domů, kde se nachází několik bytových jednotek, není možné zapsat trvalý pobyt občana do konkrétní bytové jednotky. Následný soupis osob z bytového domu tedy obsahuje přehled všech přihlášených k trvalému pobytu v celém bytovém domě, přičemž žadatele o soupis zajímají jen osoby přihlášené v jeho bytové jednotce.

Zápis doručovací adresy

Stále se setkáváme se skutečností, že o této službě veřejnosti ví jen málo občanů. Přitom nahlášení doručovací adresy na ohlašovně není zpoplatněno, oproti službě dosílky České pošty. Stačí navštívit ohlašovnu dle svého trvalého pobytu a vypsát hlášení o doručovací adrese. Pokud není možnost dostavit se osobně, může se ohlášení o doručovací adrese, s úředně ověřeným podpisem, zaslat ohlašovně dle místa svého trvalého pobytu poštou. Od data, kdy je doručovací adresa zavedena, musí všechny úřady, mající možnost nahlédnout do registrů, zasílat korespondenci na tuto adresu. Nevýhodou je, že tuto adresu nevidí soukromé firmy, kterým je tedy třeba doručovací adresu nahlásit nebo si zvolit výše uvedenou službu dosílky od České pošty.

Nedostatkem nynější úpravy zákona je možnost přihlásit si jakoukoli adresu bez vědomí vlastníka objektu. V některých případech se tak stává, že si občan vybere náhodnou adresu, k níž nemá vztah, korespondenci si na ní nevyzvedává, neboť ani tu možnost nemá a zatěžuje tak schránku vlastníka objektu. Dalším zneužitím této možnosti je zvolit si i adresu zahraniční. Úřady jsou tak zbytečně zatěžovány finančními náklady na zasílání korespondence, kde si ji občan ani nevyzvedne.

V období let 2018–2022 eviduje ohlašovna na MěÚ Bystřice 31 podaných žádostí o zavedení doručovací adresy.

Ukládání oznámení o uložení zásilky a výzvy s poučením pro osoby s trvalým pobytem na ohlašovně

Všem osobám, majícím údaj o místě trvalého pobytu na ohlašovně, má ohlašovna povinnost zřídit místo pro ukládání oznámení o uložení zásilky a výzvy s poučením. Na ohlašovně města Bystřice je veden seznam osob s adresou úřadu, jimž je přiděleno číslo. Ke každému

číslu je zavedena obálka, do které se vkládají oznámení. Občané s údajem o místu trvalého pobytu na ohlašovně pak mají možnost si tato oznámení vyzvedávat na podatelně městského úřadu.

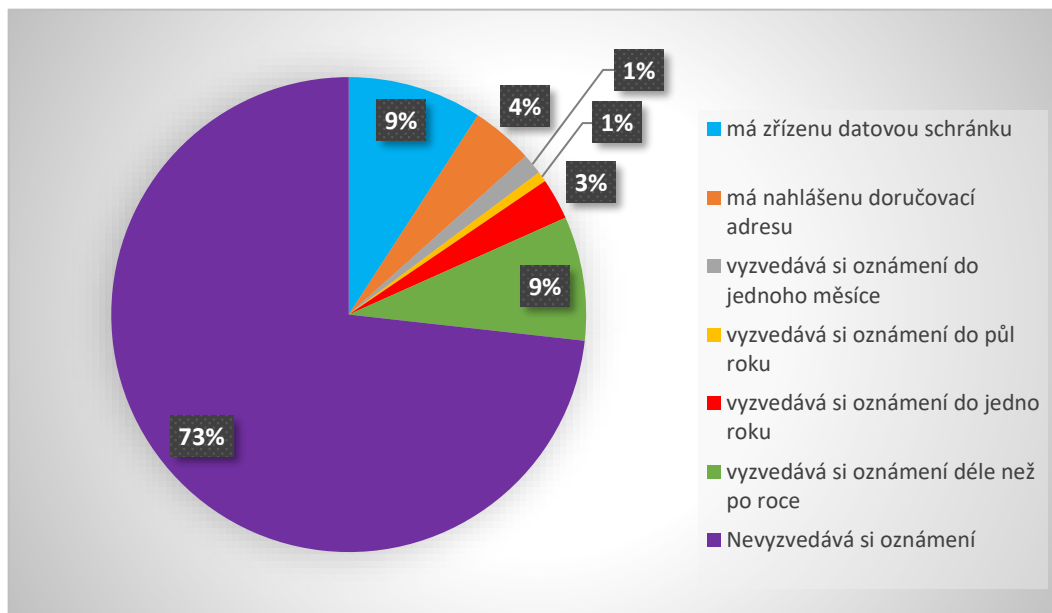
Městský úřad Bystřice eviduje k 01.01.2023 celkem 142 osob s adresou trvalého pobytu na ohlašovně. Dle vyjádření úřednice na podatelně si však většina z nich tato oznámení nevyzvedává, a pokud ano, tak 1x za rok, kdy jsou již oznámení po lhůtě k vyzvednutí na poště.

Tabulka č. 7 - Zájem o doručování korespondence u osob s trvalým pobytem na ohlašovně

Počet osob na ohlašovně	má zřízenou datovou schránku	má nahlášenou doručovací adresu	Adresa doručení pouze na ohlašovnu - občan si				
			vyzvedává do jednoho měsíce	vyzvedává do půl roku	vyzvedává do jednoho roku	vyzvedává déle než po roce	nevyzvedává
142	13	6	2	1	4	12	104

Zdroj: údaje z informačního systému Ginis a dokumentace města Bystřice; Zpracování: vlastní práce

Graf č. 8 - Zájem o doručování korespondence u osob s trvalým pobytem na ohlašovně

Zdroj: údaje z informačního systému Ginis a dokumentace města Bystřice; Zpracování: vlastní práce

Z tabulky č. 7 a následného zobrazení v grafu č. 8 vyplývá, že občané s trvalým pobytem na ohlašovně povětšinou nemají zájem o doručování písemností. Pouze 9% z nich má zřízenou datovou schránku, ve 4% mají zavedenu doručovací adresu a v 1% si vyzvedávají oznámení do jednoho měsíce. V 73% si oznámení nevyzvedávají vůbec. Doručování prostřednictvím České pošty se tedy jeví jako zcela zbytečné, neboť pošta po 10. dni od vložení oznámení o uložení zásilky do schránky, tuto zásilku vrací zpět odesilateli.

4.1.3 Doručování písemností

Městský úřad Bystřice doručuje dle zákona 500/2000 Sb., správní řád, prvotně do datové schránky. Tu má možnost si ověřit prostřednictvím spisové služby napojené na základní registry. Pokud nemá subjekt datovou schránku, ověřuje se v registrech doručovací adresa. Pokud není zavedena, doručuje se na adresu trvalého pobytu či na adresu, kterou si účastník správního řízení nahlásil pro doručování. Nejčastěji se využívá zaslání prostřednictvím České pošty a.s. V některých případech, kdy se účastník řízení nachází na území města Bystřice, je využito možnosti doručit písemnosti prostřednictvím strážníků městské policie nebo byla využita možnost osobního převzetí písemnosti na úřadu. Osobám s údajem o trvalém pobytu na místní ohlašovně se doručuje veřejnou vyhláškou na úřední desce úřadu. Ve správním řízení musí mít každá písemnost doloženo doručení. Dle toho se odvíjí počítání lhůt. Písemnost zasláná do datové schránky je doručena dnem převzetí. Nevyzvedne-li si adresát písemnost z datové schránky, je doručena fikcí 10. dnem od doručení do datové schránky. Doklad o doručení si následně ohlašovna z datové schránky prostřednictvím spisové služby v programu Ginis vytiskne a přiloží k písemnosti. Při doručování prostřednictvím poštovní služby potvrdí adresát převzetí na doručence obálky, kterou následně pošta dodá správnímu orgánu, který písemnost odeslal. Pokud doručovatel adresáta nezastihne, vloží mu do schránky oznámení o uložení písemnosti na adrese pošty a výzvu k vyzvednutí. Pokud tak adresát neučiní, je písemnost považována za doručenu 10. dnem od vložení výzvy do schránky. Od data doručení se následně odvíjí počítání dalších lhůt ve správním řízení. Například nabytí právní moci u správního řízení je uplynutím odvolací lhůty 15 dnů.

Doručování prostřednictvím České pošty je v dnešní době dosti nákladné. Ceny poštovních služeb poskytovaných Českou poštou a.s. neustále stoupají. Poslední změna cen nastala k 1.2.2023.

Město Bystřice používá ke frankování obálek výplatní stroj Frama officemail od firmy Xerotec pro úhradu poštovních služeb kreditem.

Nejčastěji zasílané je doporučené psaní s doplňkovými službami: dodejkou a dodání do vlastních rukou. Dle ceníku České pošty, platného od 01.02.2023, jsou ceny za zásilku do 50 g následující:

Doporučené psaní bez dodejky 52,70 Kč

Doporučené psaní s dodejkou 52,70 + 22,30 = 75 Kč

Doporučené psaní s dodejkou do vlastních rukou a

výhradně do vlastních rukou adresáta 52,70 + 22,30 + 17,50 = 92,50 Kč

Pokud se ve správním řízení doručuje prostřednictvím České pošty a.s., nepokryje výše správního poplatku ani náklady na doručení zásilky.

Tabulka č. 8 - Výpočet vybraných nákladů na zasílání písemností prostřednictvím České pošty

Poskytovaná služba veřejnosti	Vybíraný správní poplatek	Minimální počet zasílaných obálek	Cena jedné zásilky	Celkové náklady na zasílání písemností Českou poštou
poskytnutí údajů u informačního systému	50 Kč	1	92,50 Kč	92,50 Kč
podání návrhu na zrušení údaje o TP	100 Kč	8	92,50 Kč	740,00 Kč
ukončení TP na území ČR	100 Kč	1	92,50 Kč	92,50 Kč
sdělení vlastníkovi nemovitosti údaj o přihlášených osobách	50 Kč	1	92,50 Kč	92,50 Kč

Zdroj: Česká pošta – dostupné na: <https://www.ceskaposta.cz/ke-stazeni/cenik-sluzeb-ceske-posty>; četnost zásilek praxe ohlašovny města Bystřice; Zpracování: vlastní práce

Z porovnání vybraných správních poplatků vůči nákladům na doručování prostřednictvím České pošty je patrné, že v mnoha případech poštovní náklady několikanásobně převyšují vybírané poplatky.

4.1.4 Vazba trvalého pobytu na některé další právní předpisy

Dle zák. č. 133/2000 Sb., je předpoklad, že si občan volí místo trvalého pobytu zpravidla podle toho, kde má rodinu, byt či zaměstnání, tedy v místě, kde by se měl většinu svého času zdržovat. Z tohoto důvodu, je po datové schránce a evidované adrese pro doručování, místo trvalého pobytu adresou, kam jsou zasílány úřední písemnosti dle zák. č. 500/2004 Sb., či zák. č. 280/2009 Sb.

Místo trvalého pobytu má občan uvedeno v občanském průkazu dle zákona č. 269/2021 Sb.

Díky tomu má občan v domovské obci různé výhody. Například rezidentní parkovací místo, přednost umístění žáka do mateřské či základní školy apod.

Dle místa trvalého pobytu se ve většině případů určuje místní příslušnost k úřadům a soudům.

Dle zákonů o volbách je volič veden v seznamu obce, kde má trvalý pobyt. Toto se může projevit jako problém v období voleb. Volič může volit v obci, ve které je přihlášen k trvalému pobytu. Stává se ale, že se vůbec v místě svého trvalého pobytu nezdržuje a bydliště, tedy i osobnější vztah, má v jiné obci, ve které však nemůže volit do jejího zastupitelstva. Pokud to jiný druh voleb umožňuje (volba prezidenta, do zastupitelstva kraje, do Evropského parlamentu, do Senátu Parlamentu ČR, do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR), může volit na voličský průkaz i v jiné obci, než ve které má trvalý pobyt. Zažádat o něj si však musí na úřadu, kde má trvalý pobyt. Ve vztahu k pasivnímu volebnímu právu, může dle zák. č. 491/2001 Sb., být volen do zastupitelstva obce, ve které je přihlášen k pobytu.

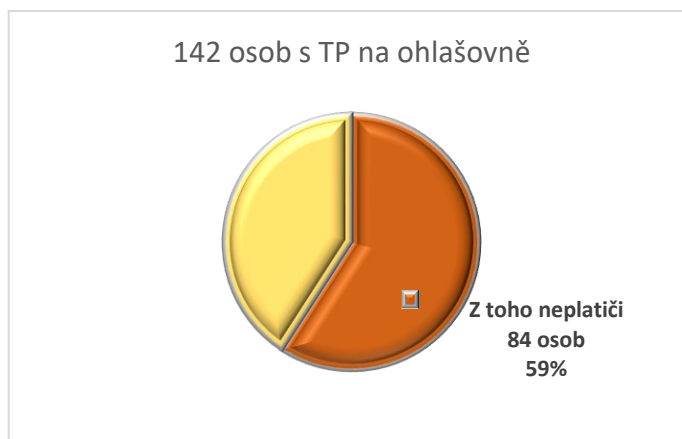
Na místo trvalého pobytu se dále mohou vázat různé obecně závazné vyhlášky obce. Ve městě Bystřice to byla například OZV č. 1/2021, o místním poplatku za obecní systém odpadového hospodářství, platná do 31.12.2022. Dle této vyhlášky a dle zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, byla osoba přihlášená k pobytu povinná k úhradě místního poplatku za odvoz odpadu. Nejčastějšími dlužníky tohoto poplatku jsou právě osoby s trvalým pobytem na ohlašovně. Dle analýzy podkladů z účetnictví města vyplývá, že za období let 2020–2022 vede úřad za těmito občany pohledávku ve výši 299 690 Kč. Z celkového počtu 142 osob s trvalým pobytem na ohlašovně je 84 osob evidováno jako neplátiči, z nichž 17 je přihlášeno do insolvenčního řízení.

Tabulka č. 9 - Porovnání plnění povinnosti hradit místní poplatek za odpady u osob s TP na ohlašovně

TP na ohlašovně	Z toho neplatiči	V insolventi
142	84	17

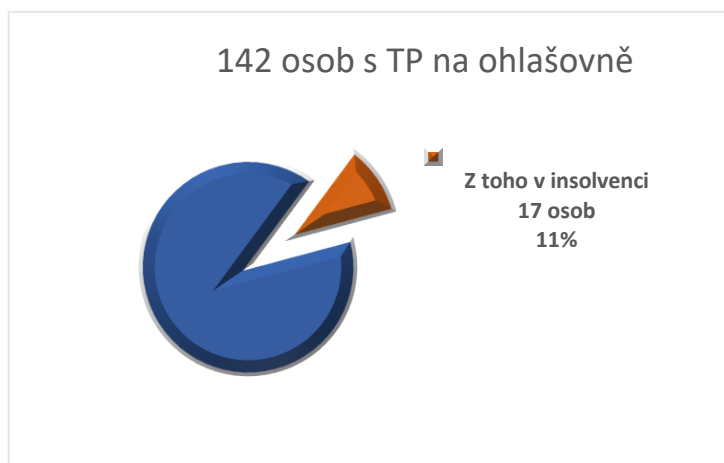
Zdroj: účetní systém MěÚ Bystřice; Zpracování: vlastní práce

Graf č. 9 - Osoby s TP na ohlašovně – procento dlužníků místního poplatku za odpady

Zdroj: účetní systém MěÚ Bystřice; Zpracování: vlastní práce

Graf č. 10 - Osoby s TP na ohlašovně – procento dlužníků místního poplatku za odpady

Zdroj: účetní systém MěÚ Bystřice; Zpracování: vlastní práce

Z grafu č. 9 je patrné, že více než polovina osob, mající adresu trvalého pobytu na ohlašovně, nehradí místní poplatek za odpady. Z praxe je známo, že mnozí o této povinnosti neví a většina z nich spoléhá na svoji nedohledatelnost v souvislosti s úřední adresou. Těmto osobám je obtížné doručit upozornění na nedoplatek, případně následný

platební výměr. U těchto osob, pokud nelze jinak, doručuje úřad veřejnou vyhláškou. Po uplynutí zákonných lhůt je doručeno.

Dle zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, je počet obyvatel jedním z kritérií pro stanovení procentního podílu jednotlivých obcí na částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů. Do tohoto počtu se počítají nejen osoby s trvalým pobytem, ale i osoby s povoleným pobytem, tedy cizinci.

4.2 Řízené rozhovory s úředníky

Autorka oslovila několik kolegů, jak z místního úřadu, tak i z okolních, aby získala širší pohled na názory úředníků na zákon o evidenci obyvatel a institut úřední adresy.

4.2.1 Řízené rozhovory

Rozhovor s úřednicí obce I. stupně, vykonávající agendu přestupků

1. Jak často se při své činnosti setkáváte s občany s úřední adresou?

Občané s úřední adresou jsou mými častými klienty.

2. Převažují mezi osobami s úřední adresou ženy nebo muži?

V mé agendě převažují více muži, kteří měli úřední adresu.

3. Mají občané s úřední adresou snahu si zajistit jiný způsob doručování? Mají povědomí o možnostech (doručovací adresa, datová schránka)?

Nemají vůbec žádnou snahu.

Myslím si, že část z nich o možnostech doručování ví, ale povětšinou jde o občany, kteří nechtějí být obtěžováni ze strany státu, takže nemají zájem, aby poštovní zásilky fakticky obdrželi.

4. Jakým způsobem doručujete písemnosti osobám s úřední adresou? Komplikuje úřední adresa řízení?

Úřední adresa řízení 100 % komplikuje.

Písemnosti osobám s úřední adresou doručujeme jak poštou, tak i zveřejněnou výzvou k vyzvednutí. Aktivně se snažíme zjistit, kde se daná osoba ve skutečnosti zdržuje, tzn. vyhledáváme místa skutečného pobytu těchto osob.

5. Dochází dle Vašeho názoru ke zneužívání úřední adresy?
Každopádně ano. Často se rodina tímto způsobem zbavuje nepohodlného člena domácnosti (alkoholici, zloději, osoby užívající návykové látky...), se kterým si neví rady. Obávají se, aby jim nebyl v exekuci zabaven majetek. v případě kdy tento člen způsobí dluhy. Některé osoby se samy snaží získat úřední adresu, aby je „nedohnal úřední šiml.“ Neuvědomují si však mnohdy, že existuje institut doručení fikcí.
6. Domníváte se, že občané mají povědomí o rozdílu mezi trvalým pobytem (dle zákona 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel) a bydlištěm (dle zákona 89/2012 Sb., občanský zákoník)?
Nemají.
7. Jaká změna v zákoně o evidenci obyvatel by mohla přispět ke snížení počtu osob s úřední adresou?
Celkové zpřísnění podmínek pro přihlášení osoby na úřední adresu, na které každá osoba nedosáhne. Z úřední adresy je třeba udělat jen velkou výjimku v omezených případech.

Rozhovor s úřednicí obce II. stupně, vykonávající agendu matriky a evidence obyvatel

1. Jak často se při své činnosti setkáváte s občany s úřední adresou?
V podstatě minimálně. Tuto adresu jim zadávám do registru až v závěru správního řízení.
2. Jaký je ve vaší ohlašovně procentuální poměr osob s úřední adresou vůči přihlášeným občanům?
V současnosti je to 3,03%
3. Má za poslední dobu rostoucí nebo klesající tendenci četnost podání návrhů na zrušení TP?
Za poslední dobu 5 let je stejný počet podaných návrhů ročně
4. Převažují mezi osobami s úřední adresou ženy nebo muži?
Muži
5. Mají občané s úřední adresou snahu si zajistit jiný způsob doručování?
*Spíše ne, někteří jedinci si pravidelně chodí poštu vyzvedávat osobně. Mají povědomí o možnostech (doručovací adresa, datová schránka)?
*Někteří ano**

6. Jaká jsou nejčastější zdůvodnění pro podání návrhu na zrušení údaje o místě trvalého pobytu?

Prodej nemovitosti, změna vlastníka, na adrese TP se dlouhodobě nezdržuje, odstěhoval se

7. Daří se ve správním řízení o zrušení údaje o místě TP doručovat všem účastníkům?

Pokud je možnost, snažím se, aby si vyzvedávali osobně, v ostatních případech dochází k doručení fikci

8. Jakým způsobem doručujete písemnosti osobám s úřední adresou?

Pokud máme telefonní kontakt, tak zkontaktujeme, v opačném případě doručujeme veřejnou vyhláškou. Písemnosti necháme uložené v kanceláři tajemnice úřadu k vyzvednutí.

9. Komplikuje úřední adresa řízení?

Ano

10. Dochází dle Vašeho názoru ke zneužívání úřední adresy?

V některých případech možná ano

11. Domníváte se, že občané mají povědomí o rozdílu mezi trvalým pobytem (dle zákona 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel) a bydlištěm (dle zákona 89/2012 Sb., občanský zákoník)?

Nemají

12. Jaká změna v zákoně o evidenci obyvatel by mohla přispět ke snížení počtu osob s úřední adresou?

Nevím

13. Vyhovuje Vám současná úprava zákona o evidenci obyvatel při výkonu Vaší agendy?

Spíše ano

Rozhovor s úřednicí obce III. stupně, vykonávající agendu občanských průkazů a cestovních dokladů

1. Jak často se při své činnosti setkáváte s občany s úřední adresou?

V přibližně 3%

2. Má za poslední dobu rostoucí nebo klesající tendenci četnost podání návrhů na zrušení TP?
Spíše rostoucí
3. Převažují mezi osobami s úřední adresou ženy nebo muži?
Muži
4. Dochází dle Vašeho názoru ke zneužívání úřední adresy?
Myslím si, že dochází ke zneužívání.
5. Domníváte se, že občané mají povědomí o rozdílu mezi trvalým pobytem (dle zákona 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel) a bydlištěm (dle zákona 89/2012 Sb., občanský zákoník)?
Tak 50% na 50%

Rozhovor s úřednicí obce III. stupně, vykonávající agendu evidence obyvatel

1. Jak často se při své činnosti setkáváte s občany s úřední adresou?
Při zrušení údaje o trvalém pobytu, při přihlašování občanů na novou adresu z původní úřední adresy také.
2. Jaký je ve vaší ohlašovně procentuální poměr osob s úřední adresou vůči přihlášeným občanům?
Cca 3-4 %
3. Má za poslední dobu rostoucí nebo klesající tendenci četnost podání návrhů na zrušení TP?
Nesleduji nárůst ani pokles, je to téměř stejné. Výjimkou ale bylo období covidu, kdy byl částečně počet žádostí nižší, vzhledem k tomu, že např. nebyla možnost přijít na úřad.
4. Převažují mezi osobami s úřední adresou ženy nebo muži?
Spíše muži.
5. Mají občané s úřední adresou snahu si zajistit jiný způsob doručování? Mají povědomí o možnostech (doručovací adresa, datová schránka)?
Povědomí jistě mají, jedná se již o možnosti dosti známé, sleduji i občas využívání přeposílek na poště. Informace v případě, že komunikují, dostanou i od nás, kdy tyto možnosti doporučujeme, případně rovnou vyřizujeme s osobou. Snaha mít alespoň doručovací adresu osoby mají. Rozdíl je spíše u těch, kteří jsou nedostižní a zásilky např. již při rušení pobytu nepřebírají.

V těchto případech nejsem schopna říci, zda o daných možnostech vědí, či zda spíše nemají zájem o doručení.

6. Jaká jsou nejčastější zdůvodnění pro podání návrhu na zrušení údaje o místě trvalého pobytu?

Osoba se v místě nezdržuje a má dluhy – hrozí exekuce. Rozvedené manželství, kdy nedošlo dle dohody k odhlášení pobytu, opuštění nájemního bytu bez odhlášení.

7. Daří se ve správním řízení o zrušení údaje o místě TP doručovat všem účastníkům?

Zhruba z 50%.

8. Jakým způsobem doručujete písemnosti osobám s úřední adresou? Komplikuje úřední adresa řízení?

Provedeme kontrolu datové schránky, doručovací adresy, případně doručujeme na adresu trvalého pobytu, kdy zjistíme že má osoba zaplacené služby na poště. V rámci řízení vedených v oblasti EO nedochází téměř k doručování na úřední adresu (účastník ji teprve v rámci řízení získá po nabytí PM). Stane se tak výjimečně, pokud je např. vedeno řízení na rušení trvalého pobytu pro nezletilé dítě, kdy má zákonný zástupce vedenou úřední adresu, ale ani v tom nespatřuji problém, je doručeno fikcí. Již se nesetkávám s tím, že pokud má osoba úřední adresu a je jí doručována obálka s pruhem v rámci řízení, že by pošta vracela ihned zpět, nechají správně uloženou zásilku, pro uplatnění fikce, což není v rámci našeho řízení problém.

9. Dochází dle Vašeho názoru ke zneužívání úřední adresy?

Řekla bych, že k tomu docházelo, protože si spoustu lidí myslelo, že se ubrání exekucím, což samozřejmě není pravda a dále je to pro některé nevýhoda, protože např. banky v současné době, kdy mají přístupy do registrů a v OP se ukazuje dovětek „úřední adresa“, nechtějí odsouhlasit např. hypotéku. Mívají s tím problém i podnikatelé v rámci svého podnikání. Je možné, že někteří to využijí, aby nemuseli platit za odpady, pokud to tak stanoví vyhláška obce, ale je zase otázkou, zda je špatný zákon o EO nebo odpustek ve vyhlášce. V rámci EO to si myslím, že je v pořádku, že má vlastník právo na zrušení pobytu osobě, která splňuje podmínky pro zrušení TP a pokud by měl správný orgán při rušení pochybnosti, je možnost udělat více úkonů a důkazů. Pokud

osoby mají tu možnost neplatit odpady a je jim tak umožněno, že mohou poplatek obejít, je otázkou, zda je to zneužití úřední adresy či zda není mezera v podmínkách poplatků.

10. Domníváte se, že občané mají povědomí o rozdílu mezi trvalým pobytem (dle zákona 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel) a bydlištěm (dle zákona 89/2012 Sb., občanský zákoník)?

V tomto případě bych řekla, že se na to musí nahlížet z více hledisek. Lidé určitě nejsou schopni přesně definovat tyto pojmy, je to však často spojeno i s jejich gramotností. Je pravda, že ani někteří vzdělání nepoužijí přesný pojem trvalý pobyt a bydliště, ale dokáží, v případě otázky, co potřebujeme za údaj, doplnit, že bydlí na adrese (z čehož mi vyjde, že jsou tam fyzicky) a dále k tomu uvedou, že v dokladu mají napsanou adresu (což je pro mě trvalý pobyt). Bohužel i úřední osoby nedokážou někdy přímo použít správně výše uvedené pojmy (trvalý pobyt a bydliště) a ptají se „Kde máte bydliště?“ a myslí tím trvalý pobyt, kdy následně občan nedokáže správně odpovědět. Vzhledem k tomu by šlo doplnit i další pojmy – skutečný pobyt, který je používán např. na úřadu práce. Pokud by se mělo mluvit o tom, co lidé znají a neznají, někteří nedokážou ani správně odpovědět na otázku, zda mají č.p., č. ev. nebo jaké mají orient. č.

11. Jaká změna v zákoně o evidenci obyvatel by mohla přispět ke snížení počtu osob s úřední adresou?

Jedině snad možnost přihlásit se na nebytové prostory, kterým je přiděleno č.p.

12. Vyhovuje Vám současná úprava zákona o evidenci obyvatel při výkonu Vaší agendy? Co byste navrhovali pro odstranění nedostatků?

Výhodou např. byla již novela, která odstranila povinnost zasílat oznámení vlastníkov, který je přítomen při přihlašování, což bylo přínosné. Výhodou by asi bylo umožnění přihlásit si pobyt na nebytové prostory s přiděleným č.p., případně rozšířit přihlášení o uvedení bytové jednotky.

Rozhovor s vedoucím právního oddělení odboru správních agend, ÚMČ Praha

1. Jak často se při své činnosti setkáváte s občany s úřední adresou?
Na každodenní bázi.
2. Jaký je ve Vaší ohlašovně procentuální poměr osob s úřední adresou vůči přihlášeným občanům?

Městská část má zhruba 3 500 občanů s adresou úřadu. Celkem má zhruba 120 000 obyvatel včetně cizinců s trvalým či přechodným pobytem.

3. Má za poslední dobu rostoucí nebo klesající tendenci četnost podání návrhů na zrušení TP?

Od té doby, co se zavedlo přízvisko „adresa úřadu“ v ISEO i v OP zaznamenáváme jednoznačně klesající tendenci rok od roku.

4. Převažují mezi osobami s úřední adresou ženy nebo muži?

Tímto údajem bohužel nedisponujeme.

5. Mají občané s úřední adresou snahu si zajistit jiný způsob doručování? Mají povědomí o možnostech (doručovací adresa, datová schránka)?

Tato otázka nespadá do naší kompetence, spíše by to měl být dotaz na provozovatele poštovních služeb, případně na správce systému datových schránek. Co se týká informování občanů o tom, zda jim něco přišlo na adresu úřadu, chodí se k nám na podatelnu ptát cca 1–3 občané měsíčně, zda jim něco přišlo či nikoli.

6. Jaká jsou nejčastější zdůvodnění pro podání návrhu na zrušení údaje o místě trvalého pobytu?

Ukončení nájemního vztahu, následují souhlasy s trvalým pobytem.

7. Daří se ve správním řízení o zrušení údaje o místě TP doručovat všem účastníkům?

Z větší míry ano, nicméně v menší míře jsou zastoupeny i případy, kdy se uplatní fikce doručení či ustanovení opatrovníka. Přesně však takovou evidenci nedisponujeme.

8. Jakým způsobem doručujete písemnosti osobám s úřední adresou? Komplikuje úřední adresa řízení?

Pokud nemají tyto osoby datovou schránku či doručovací adresu, tak standardně písemně na adresu úřadu. Činnost nám to nijak zvlášť nekomplikuje.

9. Dochází dle Vašeho názoru ke zneužívání úřední adresy?

Dle mého názoru ano. U nás např. lidé s adresou úřadu neplatí poplatky za popelnice, tudíž může existovat celá řada lidí, kteří to z tohoto důvodu zneužívají.

10. Domníváte se, že občané mají povědomí o rozdílu mezi trvalým pobytem (dle zákona 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel) a bydlištěm (dle zákona 89/2012 Sb., občanský zákoník)?

Většinová populace si dle mého názoru není rozdílu vůbec vědoma a tyto pojmy mezi sebou zaměňují.

11. Jaká změna v zákoně o evidenci obyvatel by mohla přispět ke snížení počtu osob s úřední adresou?

Více než změna některého ustanovení v zákoně o evidenci obyvatel by dle mého názoru pomohlo zavést „přísnější“ pravidla pro lidi s adresou úřadu. Např. Magistrát hl. m. Prahy vloni v červnu zavedl, že občané s adresou na úřadě nemají nárok na modré zóny placeného stání, tudíž nemají statut rezidenta a nemohou tak parkovat na modrých zónách.

12. Vyhovuje Vám současná úprava zákona o evidenci obyvatel při výkonu Vaší agendy? Co byste navrhovali pro odstranění nedostatků?

Celkově ano, novelizaci by určitě stálo provést u § týkajícího se doručovací adresy, tam je celá řada nedostatků.

4.2.2 Analýza odpovědí

Z odpovědí úředníků všeobecně vyplývá, že komunikace a správní úkony s občany s úřední adresou nejsou jednoduché.

Osoby s úřední adresou jsou především muži. U výše dotazovaných převažují především v agendě přestupků.

Doručování těmto osobám je nesnadné. Úředníci se správně pokoušejí nejdříve zjistit vlastnictví datové schránky nebo doručovací adresy. Nad rámec své povinnosti dále aktivně vyhledávají adresu, na které by mohla být osoba zastižena. Pokud se nepodaří doručit osobě přímo, doručuje se veřejnou vyhláškou v případě místní ohlašovny nebo poštou na úřední adresu v případě ohlašovny cizí. Písemnost je pak většinou doručena fikcí.

Z většiny osoby s úřední adresou nemají zájem o zřízení datové schránky nebo doručovací adresy.

V dotázaných obcích v benešovském okrese i ÚMČ Praze se pohybuje počet osob s úřední adresou okolo 3%. V počtu podaných návrhů na zrušení trvalého pobytu nesledují za poslední dobu velký výkyv. Mírný pokles v podáních za poslední 2 roky odůvodňují Covidovými restrikcemi. Nejčastějšími důvody pro podání návrhu jsou:

- odstěhování se osoby bez přihlášení na jinou adresu
- dluhy osoby s adresou TP v nemovitosti a hrozící exekuce
- rozvod manželství

U odpovědi na zneužívání úřední adresy se úřednice spíše přiklánějí k názoru, že zneužívaná bývá, ne však jednoznačně. V tomto případě ovlivnila odpovědi agenda, kterou jednotliví úředníci vykonávají.

O povědomí občanů na rozdíl mezi trvalým pobytem a bydlištěm byla odpověď úřednic obce III. stupně, že povědomí se řídí vzdělaností osoby. U obcí menších a ÚMČ Praha se pak úředníci domnívají, že občané v těchto pojmech nerozlišují.

K úpravám změny zákona o evidenci obyvatel úřednice navrhují:

- zpřísnit podmínky pro získání úřední adresy
- umožnit přihlášení TP do nebytových prostorů s přiděleným č.p.
- umožnit přihlášení osoby do konkrétní bytové jednotky

5 Výsledky a diskuse

Tato práce byla zaměřena na úpravu zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech, ve znění pozdějších předpisů, jeho aplikaci v praxi ohlašoven a v návaznosti na to posoudit, zda je současná právní úprava dostačující. Hlavní orientace byla zaměřena na pojetí institutu trvalého pobytu vs. bydliště a pojem úřední adresa.

Pro objektivnější posouzení byli osloveni úředníci různých agend a velikostí úřadů. Řízený rozhovor s nimi byl zaměřen na otázky vztahující se k pojmům trvalý pobyt a bydliště, úřední adresa, doručování, trend podání návrhů na zrušení TP a procentuální poměr osob s úřední adresou, viz výše kapitola „3.2. Řízené rozhovory s úředníky“.

Dle své odbornosti pak dotazovaní úředníci odpovídali na jednotlivé otázky.

5.1 Výsledky z praxe – doporučení k vybraným zjištěním

Z komparace teorie zákona č. 133/2000 Sb., s praxí ohlašovny vyplynulo, že se závažné nedostatky v právní úpravě nenacházejí, avšak některé paragrafy by bylo vhodné přesněji vymezit. Analýza ekonomických údajů pak poukázala na nízkou hodnotu správních poplatků dle zákona 634/2004 Sb., a dále zobrazuje skutečnost, že osoby s trvalým pobytem na ohlašovně často spoléhají na svou nedohledatelnost a neplní své zákonné povinnosti.

5.1.1 Evidence obyvatel

Velkým přínosem pro ohlašovny je možnost vést evidenci obyvatel nejen v listinné podobě na přihlašovacích tiskopisech, ale i v podobě digitální, kde většina programů umožňuje provázání s informačním systémem základních registrů. Toto velmi usnadňuje přenos informací a ovlivňuje rychlost zpracovávání agendy. Dalším pozitivem pro výkon státní správy je možnost komunikace občan vs. úřad prostřednictvím datových schránek.

Přihlášení k trvalému pobytu je v současné době díky výpočetní technice otázkou několika minut. Občan si může ještě též den na jakémkoli pověřeném úřadu zažádat o nový občanský průkaz.

- Zjištění: V možnostech pro přihlašování k trvalému pobytu je sledován nedostatek při hlášení trvalého pobytu do bytových domů, kde není možno navázat občana na konkrétní bytovou jednotku, což pak komplikuje napárování osob k jednotlivým bytům. V případě sdělení informace vlastníkovi nemovitosti o přihlášených osobách je pak nadbytečně vydáván soupis přihlášených k trvalému pobytu za celý bytový dům.
- Doporučení: Pro zpřesnění údajů trvalého pobytu v bytových domech by bylo vhodné rozšířit přihlašování o možnost uvedení konkrétní bytové jednotky. Úřadům by se tím zpřesnily údaje u vyhledávaných osob. Při vydávání údajů o přihlášených osobách v nemovitosti (bytovém domě) by se daly omezit údaje pouze pro jednu bytovou jednotku.
- Zjištění: V souvislosti se zrušením údaje o místu trvalého pobytu a tím získáním údaje o pobytu na ohlašovně, je u mnohých osob spatřován záměr schovat se před úřady. Například při šetření vztahu osob s trvalým pobytem na ohlašovně k povinnosti platit místní poplatek za odpady. Z těchto osob je 59% evidováno jako neplatiči.
- Doporučení: Pro tyto případy by bylo vhodné zpřísnění podmínek pro udělení úřední adresy. V situaci již přidělené úřední adresy omezení některých výhod, plynoucích z trvalého pobytu. Jak vyplynulo z rozhovorů, je již v některých obcích zaváděno.
- Zjištění: Z analýzy důvodů pro podání návrhu na zrušení údaje o místu TP jsou nejčastější především: odstěhování se z nemovitosti bez možnosti se přihlásit jinam, exekuce a nezřízený život. Právě v posledních dvou případech pak občané nemají vůli přihlásit se jinam k trvalému pobytu, aby nebyli jednoduše dohledatelní. Jejich údaj o trvalém pobytu na adrese úřadu komplikuje především časově mnoho úředních úkonů. Úřad osobám vedeným na své ohlašovně doručuje písemnosti veřejnou vyhláškou. Doručování osobám s trvalým pobytem na ohlašovně cizí se uskutečňuje prostřednictvím České pošty, což dle uvedených zvyšujících se cen je velmi nákladné a s ohledem na neochotu si vyzvedávat oznámení o uložení zásilky se mnohdy jeví jako zbytečné.
- Doporučení: Pro doručování písemností by z pohledu nákladů na doručování bylo ideálním řešením zavést povinné datové schránky. Nově by každá osoba při dovršení 18 let obdržela přístup do své datové schránky. Průběžně by získávali datovou schránku další plnoletí občané. Výjimku z povinnosti by získaly osoby od určitého

věku a osoby s omezenou svéprávností. Úřady by musely zajistit pro veřejnost, s ohledem na sociální/majetkové možnosti některých občanů, přístup přes výpočetní techniku do datových schránek. Toto opatření by však bylo pravděpodobně velice nákladné. Někteří občané by si ani tak jim doručované písemnosti nevyzvedávali, stejně, jako to dělají v současnosti při doručování na adresu trvalého pobytu, doručovací adresy či ohlašovny. Nicméně ve všech případech dochází k doručení fikcí. Pro zavedení doručovací adresy by bylo vhodné vyžadovat souhlas vlastníka nemovitosti a umožnit mu, za určitých podmínek, tuto doručovací adresu zrušit.

- Zjištění: Pro zavedení doručovací adresy není zapotřebí souhlasu vlastníka nemovitosti. K tomu lze konstatovat, že se jedná o další nedostatek zákona. Adresa pro doručování nemůže být zrušena vlastníkem nemovitosti, ale pouze osobou, která si ji nechala zavést.
- Doporučení: V těchto případech by bylo vhodné zavést povinnost doložit souhlas vlastníka nemovitosti, kam si občan hlásí doručovací adresu. Následně umožnit vlastníkově nemovitosti tento souhlas v určitých případech odvolat.
- Zjištění: U počtů úředních adres bylo zajímavým poznatkem, že od roku 2020 mají nepatrně klesající trend. Z rozhovorů vyplynulo, že by tato skutečnost mohla být ovlivněna opatřeními v době pandemie Covid 19, kdy byl omezen vstup osob na úřady.
- Původním záměrem zřízení institutu trvalého pobytu na adrese sídla ohlašovny bylo nějakým způsobem zaevidovat občana, kterého nebylo možné jiným způsobem lokalizovat. V průběhu let však došlo k jeho zneužívání občany, aby se vyhnuli některým povinnostem nebo obava z exekutorů. Počet osob s trvalým pobytem na sídle ohlašovny neúměrně vzrostl. Částečný pokles je zaznamenán od roku 2017, od kdy je adresa TP na ohlašovně označena v AISEO jako „adresa úřadu“. Od roku 2021 je tento údaj uváděn i v občanském průkazu.
- Doporučení: Potenciálním východiskem pro snížení počtu obyvatel s úřední adresou je umožnění přihlásit si trvalý pobyt na adresu nebytového prostoru s č.p.
- Zjištění: Z ekonomického pohledu bylo komparováno vybírání správních poplatků vůči nákladům na zasílání písemností. Z porovnaného vyplynulo, že náklady mnohdy několikanásobně převyšují vybírané správní poplatky.

- Doporučení: Stálo by za zvážení přehodnotit výši správních poplatků dle zák. č. 634/2004 Sb., s ohledem na několikanásobné zvýšení cen poštovního od doby zavedení těchto poplatků v oblasti EO.

5.1.2 Trvalý pobyt vs. bydliště

- Zjištění: Z rozhovorů s úředníky se potvrdila domněnka, že běžný občan nedokáže rozlišit mezi pojmy trvalý pobyt a bydliště. Často v tomto chybují i úřední osoby, které by však o tomto měly mít přehled. Na pojem trvalého pobytu odkazují i jiné právní předpisy, dle kterých se na něj váže mnoho práv i povinností. Oproti institutu bydliště je údajem dle zákona evidovaným. Dle zákona o evidenci obyvatel je však pouze údajem evidenčním a k dané nemovitosti nezakládá žádná práva užívání. Občan se tedy na této adrese vůbec nemusí zdržovat. K zastižení bývá spíše na adrese svého bydliště, což však není údaj zákonem evidovaný.
- Doporučení: S ohledem na to, že mnohdy občan žije (má bydliště) mimo adresu svého trvalého pobytu, stálo by za zvážení zavedení povinnosti občana nahlásit své bydliště v případě, že se na této adrese zdržuje dlouhodobě (cca déle jak 3 měsíce). Nebo alespoň povinnost nahlásit doručovací adresu v případě, že se dlouhodobě nezdržuje na adrese svého trvalého pobytu.

6 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo popsat stávající právní úpravy na úseku evidence obyvatel a přenesení teoretické části do praxe ohlašovny vybrané obce, konkrétně města Bystřice (obce I. stupně), kde byly sledovány správní úkony za období 2018–2022. Dalšími cíli bylo specifikovat rozdíl mezi pojmy trvalý pobyt a bydliště a dále analýza úředních adres, jejich počty, důvody jejich přidělení a dále následky, které z tohoto institutu vznikají jak občanům, tak úředníkům. Hlavním právním předpisem, kterým se ohlašovny řídí, je zák. č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech, ve znění pozdějších předpisů.

V teoretické části došlo ke krátkému představení historie domovského práva, jakéhosi předchůdce evidence obyvatel a následně došlo ke specifikaci jednotlivých ustanovení zákona o evidenci obyvatel. Ve spojitosti s jednotlivými správními činnostmi byly zmíněny související zákony č.500/2000 Sb., správní řád a č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích. S ohledem na to, že o cizincích jsou vedeny údaje v základních registrech, byly zmíněny i zákony č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců a č. 325/1999 Sb., o azylu. Pro splnění cíle specifikace rozdílu mezi trvalým pobytem a bydlištěm byly tyto instituty rozebrány v této teoretické části a následně bylo v části praktické na tuto problematiku navázáno v polostrukturovaných rozhovorech s úřednicemi okolních obcí.

Na začátku praktické části, bylo krátce charakterizováno město Bystřice s přilehlými částmi a Městský úřad Bystřice, vykonávající správu na tomto území. Následně byla provedena komparace správních úkonů z teoretické části s praxí ohlašovny městského úřadu a s vyčíslením jejich četnosti. Podrobněji byly specifikovány správní úkony: přihlášení k trvalému pobytu a zrušení trvalého pobytu. Byla provedena analýza důvodů pro podání návrhu na zrušení TP, množství úředních adres vůči osobám s TP a snahy osob s úřední adresou plnit své povinnosti. V návaznosti na problematické doručování ve správním řízení, byla provedena analýza nákladů na doručování prostřednictvím České pošty vůči vybíraným poplatkům zvolených správních činností. Číselné vyjádření analýz bylo vypracováno v tabulkové podobě a následně přeneseno do grafů. Pro objektivnější pohled na zkoumanou problematiku byly osloveni úředníci okolních úřadů obcí různých velikostí.

Výzkum ukázal, že od počátku zavedení institutu úřední adresy v roce 2000, několikanásobně vzrostl počet obyvatel, majících trvalý pobyt na ohlašovnách. V posledních několika letech je pozorován mírný pokles, který mohl být způsoben

zavedením údaje „úřední adresa“ k osobě občana do základních registrů a následně uvádění tohoto údaje do občanského průkazu. Tento stav mohl být ovlivněn i restrikcemi při pandemii Covid 19.

Dále byla vyjmenována některá práva a povinnosti s vazbou na trvalý pobyt. Z rozborů důvodů pro podání návrhu na zrušení TP a snahou osob s TP na ohlašovně plnit své povinnosti se potvrdilo, že stále ještě mnoho občanů zneužívá institut úřední adresy a snaží se tím být pro úřady nedohledatelnými.

Výše uvedenými rozborů byly splněny cíle analýzy úředních adres, jejich počtů, důvodů jejich přidělení a dále následky, které z tohoto institutu plynou pro občany a úředníky. Specifikací správních činností v teoretické části a následnou komparací s praxí úřadu byl splněn cíl hlavní.

U zjištěných nedostatků byla ve výsledcích navržena možná řešení úpravy zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, případně dalších souvisejících předpisů.

Na základě studia podkladů k této práci a především zkušeností z praxe lze konstatovat, že oblast evidence obyvatel a institut trvalého pobytu je velmi rozsáhlou problematikou s provázaností na další právní předpisy a nelze ji shrnout do několika stránek. Přesto by tato bakalářská práce mohla být přínosem pro úředníky vykonávající agendu evidence obyvatel i pro běžné občany pro objasnění termínů v této agendě.

7 Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

JANÁK Jan, H. Z. (2005). *Dějiny správy v českých zemích*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, ISBN: 80-7106-709-1.

KOPECKÝ, M. (2021). *Správní právo obecná část*. Praha: Nakladatelství C.H. Beck, s.r.o., ISBN 978-80-7400-820-7.

LANGER, J. L. (1907). *Domovské právo - polupárni výklad*. Praha: B. Kočí.

PETRÁŇ, J. --. (2011). *Dějiny českého venkova v příběhu Ouběnic*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, ISBN 978-80-7422-123-1.

ŠROMOVÁ, J. E. (2020). *Správní řízení od A do Z*. Nakladatelství ANAG, ISBN 978-80-7554-259-5.

VALENTOVÁ Vendula, J. M. (2021). *Vývoj české veřejné správy do roku 1989*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., ISBN 978-80-7380-843-3.

VLADIMÍR Sládeček, O. P. (2022). *Správní právo - zvláštní část - 3. aktualizované vydání*. Praha: nakl. Leges, ISBN:978-80-7502-613-2.

Právní předpisy

Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel). In sbírka zákonů ČR, částka 39/2000, dostupné též: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-133>

Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech. In sbírka zákonů ČR, částka 33/2009, dostupné též: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-111>

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád. In sbírka zákonů ČR, částka 174/2004, dostupné též: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500>

Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích. In sbírka zákonů ČR, částka 215/2004, dostupné též: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-634>

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In sbírka zákonů ČR, částka 33/2012, dostupné též: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů.

In sbírka zákonů ČR, částka 106/1999, dost. též: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-326>

Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů. In sbírka zákonů ČR, částka 106/1999, dostupné též: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-325>

Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy. In sbírka zákonů ČR, částka 99/2000, dostupné též: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-365>

Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod. In sbírka zákonů ČR, částka 1/1993, dostupné též: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>

Zákon č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích (obecní zřízení). In sbírka zákonů ČR, částka 38/2000, dostupné též: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Vyhláška č. 296/2004 Sb., kterou se provádí zákon o evidenci obyvatel. In sbírka zákonů ČR, částka 96/2004, dostupné též: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-296>

Směrnice MVČR č. j. MV-136664-24/SC-2021 ze dne 29. prosince 2021

Internetové zdroje

František Josef I., r. c. (1849). <https://www.vkol.cz/>. Načteno z Vědecká knihovna Olomouc: <http://eod.vkol.cz/618332/618332.pdf>

Historie sčítání. (1. 4. 2020). Načteno z Český statistický úřad: <https://www.czso.cz/documents/10180/20540505/32011840814.pdf/bec31508-8d2d-470a-9b0d-243f304c8d3d?version=1.0>

Město Bystřice. (31. 1 2023). Načteno z www.mestobystrice.cz: <https://www.mestobystrice.cz/osady-1/bystrice-39cs.html>

Syllová Jindřiška JUDr., C. O. (2015). *Domovské právo - historie, komparace a současný pohled.* Načteno z Parlamentní institut: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=115747>

8 Seznam obrázků, tabulek a grafů

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 - Systém základních registrů	22
Obrázek č. 2 - Hlášení adresy pro doručování – zdroj: www.mvcr.cz	Chyba! Záložka není definována.
Obrázek č. 3 - Erb města Bystřice.....	40
Obrázek č. 4 - Logo města Bystřice	41
Obrázek č. 5 - Vlajka města Bystřice	41

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 - Počet obyvatel k 01.01.2023	43
Tabulka č. 2 - Pohyb obyvatel s TP na území města Bystřice za období 2020-2022	45
Tabulka č. 3 - Počet obyvatel s trvalým pobytem na ohlašovně = úřední adresa	52
Tabulka č. 4 - Občané s úřední adresou v ČR	53
Tabulka č. 5 - Přehled podaných návrhů na zrušení údaje o místu trvalého pobytu.....	56
Tabulka č. 6 - Počet osob s trvalým pobytem na území města Bystřice z toho úřední adresy	57
Tabulka č. 7 - Zájem o doručování korespondence u osob s trvalým pobytem na ohlašovně	59
Tabulka č. 8 - Výpočet vybraných nákladů na zaslání písemností prostřednictvím České pošty	61
Tabulka č. 9 - Porovnání plnění povinnosti hradit místní poplatek za odpady u osob s TP na ohlašovně	63

Seznam grafů

Graf č. 1 - Občané s trvalým pobytem na území města Bystřice k 01.01.2023	44
Graf č. 3 - Přírůstky a úbytky obyvatel města Bystřice.....	45
Graf č. 2 - Počty obyvatel s TP za roky 2020–2022	46
Graf č. 4 - Přehled počtu osob s úřední adresou	52
Graf č. 5 - Poměr počtu mužů a žen s úřední adresou k datu 01.01.2023	52
Graf č. 6 - Podané návrhy na zrušení údaje o místu TP v letech 2018–2022 rozdělené dle nejčastějších důvodů	56
Graf č. 7 - Porovnání počtu úřední adresa na ohlašovně vs. TP v nemovitosti určené k bydlení	57
Graf č. 8 - Zájem o doručování korespondence u osob s trvalým pobytem na ohlašovně	59
Graf č. 9 - Osoby s TP na ohlašovně – procento dlužníků místního poplatku za odpady	63
Graf č. 10 - Osoby s TP na ohlašovně – procento dlužníků místního poplatku za odpady	63

9 Seznam použitých zkratek

AISEO	Agendový informační systém evidence obyvatel
CIS	Cizinecký informační systém
ČR	Česká republika
EO	Evidence obyvatel
EU	Evropská unie
MěÚ	Městský úřad
MVČR	Ministerstvo vnitra České republiky
ORP	Obec s rozšířenou působností
ROB	Registr obyvatel
SNB	Sbor národní bezpečnosti
TP	Trvalý pobyt

Přílohy

<i>Příloha A - Domovský list</i>	85
<i>Příloha B - Žádost o poskytnutí údajů z informačního systému evidence obyvatel</i>	86
<i>Příloha C - Žádost o zprostředkování kontaktu</i>	88
<i>Příloha D - Tiskopisy k přihlášení změny místa trvalého pobytu</i>	90
<i>Příloha E - Hlášení adresy pro doručování</i>	91

Příloha A - Domovský list

Land - Země: *Čechy.* Nr. - Čís. *175.*
 Polit. Bezirk - Polit. okres: *Beničov.*

Heimatschein - Domovský list,

emittiert von der Gemeinde - jímž obec
Lisno.
 bestätigt wird, daß - potvrzuje, že

Vor- und Zuname: *Houvarova Marie.*
Jméno a příjmení:
Beruf: *řina hájního*
Povolání:
Tag, Monat und Jahr der Geburt: *dne 20 března 1896.*
Den, měsíc a rok narození:
Geburtsort: *Mokva Lhotar*
Misto narození:
Stand (ledig oder verheiratet): *vdaná.*
Stav (svobodný -á, ženat, vdaná):

in dieser Gemeinde das Heimatrecht besitzt,
 welches durch*)
má v této obci právo domovské,
 jehož nabytí-a*)
provdaním se Josefa Houvara.
 erworben wurde.
Lisno den - dne *22 listopadu* 1940.
 Für die Gemeinde. Iménem obce:
Houvar Ant.
 Gemeindevorst. — vední. Gemeindevorsteher. — starosta.

Marie Houvarová.
 Eigenhändige Unterschrift des Eigentümers des Heimatscheines.
 Vlastnoruční podpis majitele domovského listu.

*) Gemeindegüter: 1. Geburt (nach dem Vater — nach der Mutter), 2. Befehl der Gemeindeverwaltung (Datum u. Jahr), 3. Verleihung eines definit. Dienstpostens bei einer öffentl. Behörde (Datum u. Jahr des Befehles), 4. Verheiratung mit einem Gemeindegliedrigen (Vor- u. Zuname).
 *) Důvody nabytí: 1. Zrození (po otci — matce), 2. Umezení obec, zastupitelstva (datum a číslo), 3. Propůjčení definit. místa služebního při veřejném úřadu (datum a číslo dekretu), 4. Provádění za příslušníka obce (jméno a příjmení).

Verdruck des Protektorates Böhmen und Mähren, Prag. — Tiskárna Protektorátu: Čechy a Morava v Praze. — 5112-40. Register-Nr. 1 b. 44. — Čís. skl. 1 n. c.

Zdroj: archiv města Bystřice

Příloha B - Žádost o poskytnutí údajů z informačního systému evidence obyvatel

ŽÁDOST O POSKYTNUTÍ ÚDAJŮ

Z INFORMAČNÍHO SYSTÉMU EVIDENCE OBYVATEL

(na základě § 8 odst. 3 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech, ve znění pozdějších předpisů)

ODDÍL A – Identifikační údaje

Identifikace žadatele, tj. obyvatele, případně jeho zákonného zástupce, zmocněnce, opatrovníka nebo člena domácnosti, jehož oprávnění k zastupování bylo schváleno soudem (dále jen „zástupce“)

Jméno, popřípadě jména:	
Příjmení:	
Rodné příjmení:	
Rodné číslo, není-li přiděleno, tak datum narození:	
Číslo dokladu totožnosti:	
Adresa místa pobytu ¹ :	

Identifikace obyvatele, za kterého je žádost podávána v zastoupení (nezletilé dítě, zmocnitel, opatrovanec nebo osoba zastoupená členem domácnosti)

Jméno, popřípadě jména:	
Příjmení:	
Rodné příjmení:	
Rodné číslo, není-li přiděleno, tak datum narození:	
Číslo dokladu totožnosti:	
Adresa místa pobytu ¹ :	

Žádám o poskytnutí

údajů vedených k obyvateli – pokračujte vyplněním oddílu B

nebo

údajů osoby blízké – pokračujte vyplněním oddílu C

ODDÍL B – Poskytnutí údajů obyvatele

Žádám o poskytnutí následujících údajů:

- jméno, popřípadě jména, příjmení, rodné příjmení
- datum narození
- pohlaví
- místo a okres nebo stát narození
- rodné číslo
- státní občanství, popřípadě více státních občanství
- adresa místa trvalého pobytu a jeho počátek
- předchozí adresy místa trvalého pobytu od data:
- datum ukončení trvalého pobytu, popřípadě datum zrušení údaje o místě trvalého pobytu
- adresa, na kterou mají být doručovány písemnosti (počátek, změna, ukončení)
- omezení svéprávnosti (označení a číslo jednacích soudů, datum nabytí právní moci rozhodnutí o omezení svéprávnosti, popřípadě zrušení tohoto rozhodnutí)
- opatrovnictví (označení a číslo jednacích soudů, jméno, popřípadě jména, příjmení, rodné příjmení a rodné číslo opatrovníka, případně název a adresa sídla opatrovníka, je-li právnickou osobou, datum nabytí právní moci rozhodnutí o jmenování opatrovníka, popřípadě zrušení tohoto rozhodnutí)
- smlouva o nápomoci (označení a číslo jednacích soudů, datum nabytí právní moci rozhodnutí o schválení smlouvy, popřípadě datum odvolání podpůrce)
- zastoupení členem domácnosti (označení a číslo jednacích soudů, datum nabytí právní moci rozhodnutí o zastoupení, popřípadě datum zániku)
- zbavení rodičovské odpovědnosti (označení a číslo jednacích soudů, datum nabytí právní moci rozhodnutí o zbavení rodičovské odpovědnosti, popřípadě zrušení tohoto rozhodnutí)
- zákaz pobytu (místo, doba trvání)

¹ Občan České republiky uvede adresu místa trvalého pobytu na území České republiky; cizinec uvede adresu místa hlášeného pobytu na území České republiky. Nemá-li osoba podle předchozí věty pobyt na území České republiky, uvede adresu místa pobytu v cizině.

- otec, matka, popřípadě jiný zákonný zástupce (jméno, popřípadě jména, příjmení, rodné příjmení a rodné číslo, popřípadě datum narození, v případě jiného zákonného zástupce název a adresa sídla, je-li právnickou osobou)
- rodinný stav, datum, místo a okres nebo stát uzavření manželství, popřípadě ukončení manželství
- datum, místo a okres nebo stát vzniku registrovaného partnerství, popřípadě ukončení registrovaného partnerství
- manžel nebo registrovaný partner (jméno, popřípadě jména, příjmení, rodné příjmení a rodné číslo, popřípadě datum narození)
- dítě (jméno, popřípadě jména, příjmení, rodné příjmení a rodné číslo, popřípadě datum narození)
- osvojení (stupeň osvojení, původní a nové jméno, popřípadě jména, příjmení a rodné příjmení, původní a nové rodné číslo, datum, místo a okres nebo stát narození osvojence, jméno, popřípadě jména, příjmení, rodné příjmení a rodná čísla, popřípadě datum narození osvojitelů a rodičů, datum nabytí právní moci rozhodnutí o osvojení, popřípadě zrušení tohoto rozhodnutí)²
- datum, místo a okres nebo stát úmrtí, popřípadě prohlášení za mrtvého (označení a číslo jednacím soudu, den smrti nebo den, který nepřežil, datum nabytí právní moci rozhodnutí o prohlášení za mrtvého, popřípadě zrušení tohoto rozhodnutí)
- nezvěstnost (označení a číslo jednacím soudu, den, kdy nastaly účinky prohlášení nezvěstnosti, datum nabytí právní moci rozhodnutí o prohlášení za nezvěstného, popřípadě zrušení tohoto rozhodnutí)
- včetně historických údajů
 - záznam o poskytnutí údajů³

ODDÍL C – Poskytnutí údajů osoby blízké

Identifikace osoby blízké

Jméno, popřípadě jména:

Příjmení:

Rodné příjmení:

Rodné číslo, není-li přiděleno, tak datum narození:

Adresa místa posledního známého pobytu:

Vztah osoby blízké k mé osobě nebo k obyvateli, za něhož podávám žádost:

otec matka prarodič sourozenec dítě vnuk manžel registrovaný partner

Výběr požadovaných údajů⁴:

- datum, místo a okres nebo stát úmrtí, popřípadě prohlášení za mrtvého (označení a číslo jednacím soudu, den smrti nebo den, který nepřežil, datum nabytí právní moci rozhodnutí o prohlášení za mrtvého, popřípadě zrušení tohoto rozhodnutí)
- nezvěstnost (označení a číslo jednacím soudu, den, kdy nastaly účinky prohlášení nezvěstnosti, datum nabytí právní moci rozhodnutí o prohlášení za nezvěstného, popřípadě zrušení tohoto rozhodnutí)

ODDÍL D – Podpis a kontaktní údaje žadatele, případně jeho zástupce

V dne Podpis⁵

Telefon / e-mail⁶

ODDÍL E – VYPLNÍ ÚŘAD PŘI OSOBNÍM PODÁNÍ

Totožnost ověřena podle dokladu:

V dne

Podpis úřední osoby

Potvrzení o uhrazení správního poplatku

² Údaje se poskytují obyvateli staršímu 18 let.

³ Údaje se poskytují za období 2 let zpětně od data podání žádosti.

⁴ Jiné údaje nelze k osobě blízké poskytnout.

⁵ Pokud je žádost podána elektronicky, musí být podepsána uznávaným elektronickým podpisem. Tento podpis se nevyžaduje, je-li elektronická forma žádosti podána datovou schránkou.

⁶ Jedná se o nepovinný údaj.

Příloha C - Žádost o zprostředkování kontaktu

ŽÁDOST			
O ZPROSTŘEDKOVÁNÍ KONTAKTU			
<small>(NA ZÁKLADĚ § 8b ZÁKONA ČÍSLO 133/2000 Sb., O EVIDENCI OBYVATEL, VE ZNĚNÍ POZDĚJŠÍCH PŘEDPISŮ)</small>			
ŽADATEL VYPLNÍ ČITELNĚ HÖLKOVÝM PÍSMEM BÍLE VYZNAČENÉ RUBRIKY:			
KONTAKTUJÍCÍ OSOBA: (ŽADATEL)	KONTAKTOVANÁ OSOBA ¹⁾:		
Příjmení:	<input type="text"/>	Příjmení:	<input type="text"/>
Rodné příjmení:	<input type="text"/>	Rodné příjmení:	<input type="text"/>
Jméno (jména):	<input type="text"/>	Jméno (jména):	<input type="text"/>
Adresa místa trvalého pobytu:	<input type="text"/>	Datum a místo narození:	<input type="text"/>
Jiné kontaktní údaje: (například e-mail, doručovací adresa, telefon apod.)	<input type="text"/>	Adresa posledního známého místa pobytu:	<input type="text"/>
Důvod zprostředkování:	<input type="text"/>	Jiné upřesňující identifikační údaje:	<input type="text"/>
Vedle mých jiných kontaktních údajů a důvodu zprostředkování kontaktu žádám/nežádám rovněž o zaslání mé adresy místa trvalého pobytu kontaktované osobě*:			
☐ ANO	☐ NE	Osoba blízká ²⁾ :	☐ ANO ☐ NE
V	<input type="text"/>	Dne:	<input type="text"/>
Podpis žadatele ³⁾ :	<input type="text"/>	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">Místo pro vylepení kolkové známky v hodnotě 500,- Kč</div>	
* Nehodící se škrtněte.			

Informace o zprostředkování kontaktu:

Na základě žádosti o zprostředkování kontaktu vyrozumí Ministerstvo vnitra kontaktující osobu (žadatele) písemně o předání kontaktních údajů hledané osobě nebo o výsledku hledání v následujících případech:

1. Pokud se kontaktovanou osobu nepodaří v informačním systému evidence obyvatel jednoznačně identifikovat.
2. Pokud kontaktovaná osoba nemá trvalý pobyt na území České republiky.
3. Pokud kontaktovaná osoba zemřela. Byla-li kontaktovaná osoba ve vztahu ke kontaktující osobě osobou blízkou jsou sdělovány údaje o úmrtí (datum a místo).

V ostatních případech zašle Ministerstvo vnitra "kontaktované osobě" informaci o "kontaktující osobě" (žadateli), včetně sdělení důvodu pro zprostředkování kontaktu, byl-li tento důvod v žádosti uveden, přičemž tato "kontaktovaná osoba" nemá povinnost se s osobou, která ji hledá, zkontaktovat.

V případě, že se zprostředkování kontaktu neuskuteční, nevzniká tím nárok na vrácení správního poplatku.

Správní poplatek ve výši 500,- Kč je možné uhradit:

1. kolkovou známku v hodnotě 500,- Kč
2. v hotovosti při podání žádosti na úřadě
3. zasláním na účet Ministerstva vnitra č. 3711-8920071/0710. Jako **variabilní symbol** se použije číslo ve tvaru **1111....**, kdy na pozice teček napíše žadatel část svého rodného čísla, uvedeného za lomítkem (čtyřmístné nebo trojmístné číslo) - např. 11116823, u trojmístných koncovek např. 1111297 (variabilní symbol nemůže obsahovat tečky, čárky, pomlčky, písmena, mezery, apod.). První čtyři číslice variabilního symbolu jsou v tomto případě vždy jedničky! **Specifický symbol:** 433 Jako zpráva pro příjemce se uvede jméno a příjmení žadatele.

- ¹⁾ Kontaktovaná osoba - žadatel vyplní co nejvíce údajů, na základě kterých lze hledanou osobu identifikovat.
- ²⁾ Osoba blízká - za osobu blízkou se dle § 8 odst. 3 zákona č. 133/2000 Sb. rozumí: otec, matka, prarodiče, sourozenec, dítě, vnuk, manžel nebo registrovaný partner.
- ³⁾ Podpis žadatele - podpis na žádosti musí být úředně ověřen; to neplatí, žádá-li občan o zprostředkování kontaktu osobně na matričním úřadě, obecním úřadě obce s rozšířenou působností, krajském úřadě nebo Ministerstvu vnitra a prokáže svoji totožnost. Je-li žádost podána elektronicky, musí být podepsána uznávaným elektronickým podpisem. Je-li žádost podána prostřednictvím zpřístupněné datové schránky provozované podle zvláštního právního předpisu, musí žadatel provést svoji identifikaci pomocí čísla elektronicky čitelného identifikačního dokladu.

Zdroj: www.mvcr.cz; Zpracování: převzato z <https://www.mvcr.cz/clanek/formulare-ke-stazeni-736999.aspx?q=Y2hudW09Ng%3D%3D>

Příloha D - Tiskopisy k přihlášení změny místa trvalého pobytu

PŘIHLAŠOVACÍ LÍSTEK K TRVALÉMU POBYTU			
Vypíšte čitelně hůlkovým písmem bíle vyznačené rubriky. *) nehodící se škrtněte.			
Příjmení:		Jméno (jména):	
Nová adresa místa trvalého pobytu:		Předchozí adresa místa trvalého pobytu:	
Okres:		Okres:	
Obec:		Obec:	
Část obce:	č. p. (ev.)*	Část obce:	č. p. (ev.)*
Úlice:	č. or.	Úlice:	č. or.
Podpis přihlašovatele:			
Záznam ohlašovy:		Číslo vydaného potvrzení o změně místa trvalého pobytu:	
Datum:			
Podpis a razítko:			

Úřední záznam	Potvrzení o uhrazení správního poplatku
Odhlášen dne:	
Jiné záznamy:	
Doklad předložený při hlášení trvalého pobytu:	
Potvrzení oprávněné osoby:	
Rodné číslo:	
Příjmení:	Jméno (jména):
Číslo občanského průkazu, cestovního dokladu nebo průkazu o povolení k pobytu pro cizince:	Podpis:
Údaje o vlastníkovi (v případě, že vlastníkem je oprávněnou osobou, nevypisovat):	Jméno (jména):
Příjmení:	
Adresa místa trvalého pobytu:	
Obchodní firma (název) a sídlo právnické osoby:	

Potvrzení o změně místa trvalého pobytu	
Vypíšte čitelně hůlkovým písmem.	Číslo: * 000000 AA
Příjmení:	
Jméno (jména):	Rodné číslo:
Předchozí adresa místa trvalého pobytu:	
Nová adresa místa trvalého pobytu:	
Datum změny:	Vydal:
Datum vydání:	Podpis vydávajícího, razítko:

Zdroj www.mvcr.cz; Zpracování: převzato z <https://www.mvcr.cz/clanek/formulare-ke-stazeni-736999.aspx?q=Y2hudW09Ng%3D%3D>

Příloha E - Hlášení adresy pro doručování

HLÁŠENÍ ADRESY PRO DORUČOVÁNÍ

Vypíšte čitelně hůlkovým písmem

Příjmení: Jméno (jména):
Datum narození:

Adresa místa trvalého pobytu:		Adresa pro doručování:	
Okres:	<input type="text"/>	Okres:	<input type="text"/>
Obec:	<input type="text"/>	Obec:	<input type="text"/>
Část obce:	<input type="text"/> č.p.(ev.)'	Část obce:	<input type="text"/> č.p.(ev.)'
Ulice:	<input type="text"/> č.or.	Ulice:	<input type="text"/> č.or.
			<input type="text"/>
			<input type="text"/>

Podpis:

Totožnost ověřena podle
- občanského průkazu
- cestovního dokladu*)

č.:

Záznam ohlašovny:

Datum:

Podpis a razítko:

*)Nehodící se škrtněte

Zdroj: www.mvcr.cz; Zpracování: <https://www.mvcr.cz/clanek/formulare-ke-stazeni-736999.aspx?q=Y2hudW09Ng%3D%3D>